

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

IN ACEST NUMĂR:

**Moleculelor
nu le place
singurătatea**

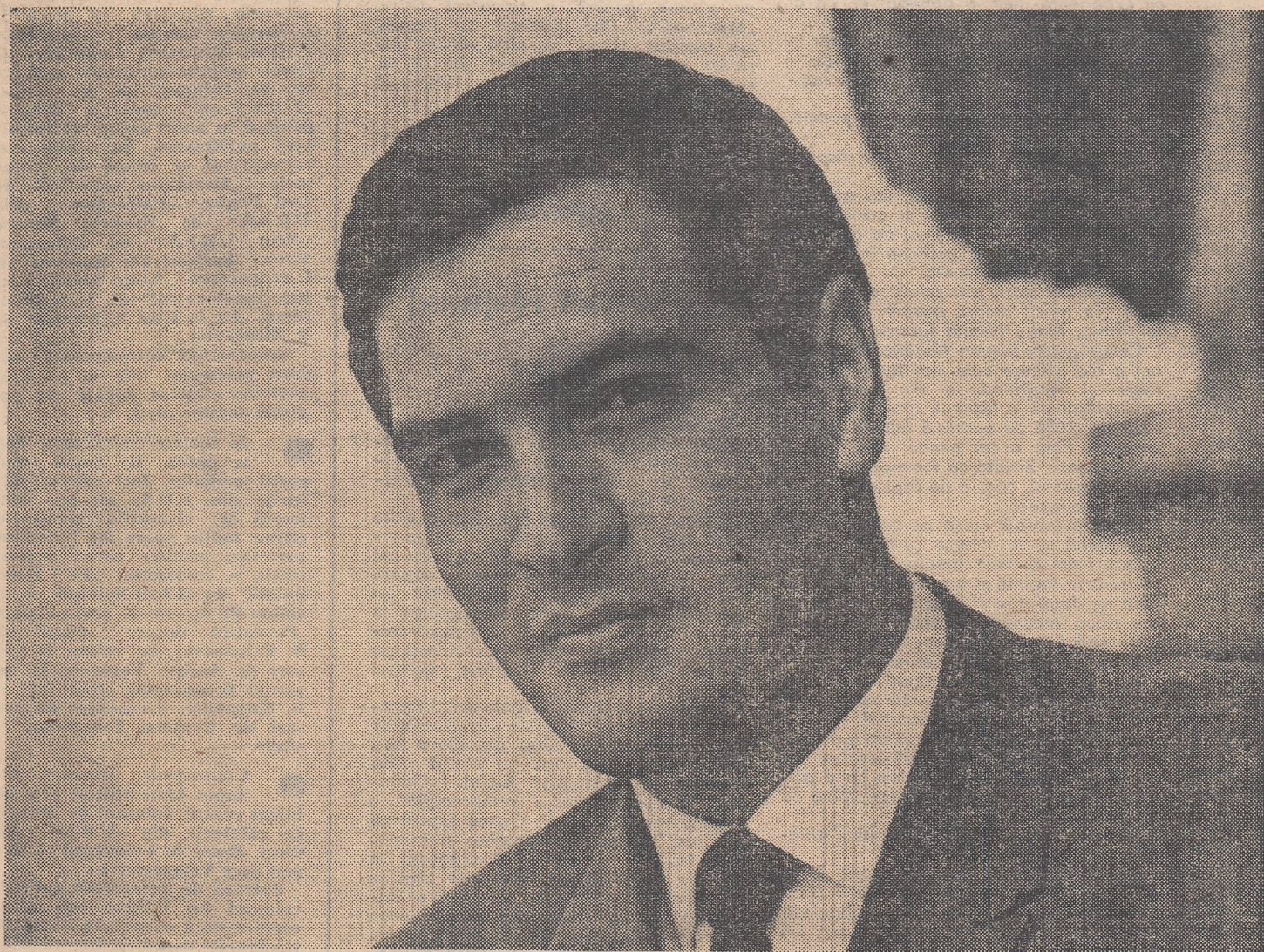
Bacteriile,
o nouă sursă
de energie

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deves

Moment romantic pe Volga

Foto: E. Evzerihin

Iuri Vasilev, protagonistul filmului „Ziaristul“ distins cu Marele Premiu al Festivalului internațional al filmului de la Moscova.

Foto : A. Konev

**Actualul
sezon
fotbalistic**

**Cum stați
cu
memoria ?**

Anul XXIII

31

(1168)

4 august 1967

12 pagini, 1 leu

M. Meşkov :

Transport de minereu (Linogravură)

JURNAL

II. Învăţ să merg pe pământ

În însemnările ce urmează, Inga Artamonova consemnează revanşa asupra Lidei Skoblikova, la Medeo*), patinoarul înfrîngerilor dar şi al marilor ei victorii.

Psihologia unui succes... În cursul dimineţii concurez după Lida (Skoblikova). Îmi stăpînesc emoţiile. Ca să fiu cinstită, sînt sigură că o voi învinge pe campioana olimpică pe distanţa de 1 000 de metri. Să fie, oare, asta un semn de încredere în sine? Ei şi? E rău? Şi dacă această încredere vine din aprecierea exactă a forţelor proprii? Din faptul că am alergat toată vara, mai mult decît Lida şi am ridicat mai multe tone de haltere decît ea?...

Oricum, important e să-mi păstrez forţele pînă la semnalul starterului, iar apoi să aleg bine clipa atacului, să înving şi să mă liniştesc. Pentru ca după aceea să pot aştepta cu încredere cursa preferată: maratonul de 3 000 de metri — băţălia hotărîtoare. Am să alerg cot la cot cu Lida. Trebuie să-mi iau revanşa pentru toate înfrîngerile de pînă acum. Să o înving în așa fel, încît să nu poată exista nici un fel de discuţii, să nu se poată spune că a fost vorba de o întîmplare sau de noroc, iar eu să pot gândi liniştit: „Ai învins, fiindcă ai fost mai puternică. Ai alergat împreună cu Lida pe aceeaşi pistă, împotriva aceluiaşi vînt! Cot la cot cu ea!”

— Ei, dar ajunge cu patetismul! m-am întrerupt chiar eu. Nu-i bine să vienez blana ursului din pădure! Nerăbdător! Dar nu ştiu de ce, ultimul cuvînt l-am rostit cu un fel de cochetărie.

La asemenea concursuri, pentru titlul de campioană a ţării, e foarte important să adopţi o tactică raţională şi elastică. Dacă aş alerga mia de metri cu toată viteza, nu mi-ar rămîne destule forţe pentru proba de trei mii de metri. Şi doa: trebuie să concurez cu Lida Skoblikova! Pe care n-o poţi învinge atît de uşor. Aveam nevoie neapărat de o armă secretă: o tactică raţională. De aceea am hotărît, împreună cu antrenorul: să nu caut să obţin pe o mie de metri un rezultat foarte bun. Pentru mine important e să cîştig maratonul. El îmi va aduce titlul de campioană a ţării. Trebuie să o fac pe Lida să creadă că nu mai sînt în formă, așa cum am fost ieri. În consecinţă, dacă Lida o să-şi alcătuiască graficul cursei după recordul mondial, eu n-am s-o pot împiedica prea mult.

Care trebuie să fie deci atitudinea mea în această combinaţie tactică?

Vom concura împreună. Eu trebuie să mă arăt indispusă, plictisită şi indiferentă faţă de sfîrşitul campionatului. Şi încă ceva, foarte important: trebuie ca, la început, să rămîn în urma Lidei. Ea n-are decît să-şi pună la bătaie toate forţele, pe cînd eu am să trag din plin de abia de la jumătatea cursei, am să atac scur şi am să caut să cuceresc cel de al treilea record mondial.

„Cum s-a realizat acest plan de bătaie? Am cîştigat proba de 1 000 de

metri, fără să bat recordul mondial. Deşi, fără exagerare, după primele trei probe am obţinut un punctaj excelent — 138,023 puncte. Puteam să-mi doresc mai mult? Mai ales dacă ne amintim că imperiul Roman s-a prăpădit din pricina risipei... Cînd am început încălzirea pentru proba următoare, m-am arătat obosită şi indiferentă. Nici gheaţa nu-mi plăcea... — Degeaba te inverşunezi împotriva gheţei, mă mustră Alexei Vasilievici Zagoskin, un maestru bine cunoscut al patinoarelor, care ieşise la pensie, dar auzind că noua ediţie a campionatului naţional va avea loc la Medeo şi-a părşit ficuşii şi ne-a pregătit o gheaţă excelentă.

— Simţi, s-a lăsat puţin ger? Presimt, cu experienţa mea, a adăugat el, că ai să obţii 190 de puncte. Precizarea lui m-a înviorat dar, chiar în clipa aceea a trecut pe lângă mine Lida şi a trebuit să afixez din nou o mină indiferentă şi să-i spun lui Zagoskin: — Nu cred că o să fac 190 de puncte. Sînt obosită. Poate că Lida... Bătrînul se uită la mine şi îmi răspunde: — Asta o spui numai așa, dar ochii te dezminţ şi obrajii şi s-au şi aprins de emoţie. Pe cine vrei să duci de nos? Pe Skoblikova, de pildă, poji s-o minţi, dar cu mine e păcat să încerci.

Înainte de start, am primit o telegramă: „Te felicit pentru asaltul recordurilor. Țin-te bine! Rimma Jukova.”

Ce drăguţă e Rimma Mihailovna! Zece ani a fost printre cele mai bune patinatoare şi retrăgîndu-se din activitatea competiţională a lăsat în urma ei un record pe 3 000 de metri: 5 minute şi 13,8 secunde. Pînă acum nimeni n-a reuşit să-l doboare. Şi iată că Rimma îmi trimite o telegramă, care e de fapt o invitaţie la un nou record...

...Lida a început cursa pe culoarul mic şi a pornit de la început cu toate pinzele sus. L-am permis campioanei olimpice să mi-o ia înainte şi asta a fost ordinea timp de două ture şi jumătate. Am pierdut două secunde. Nu întârziisem, însă, prea mult? Antrenorul îmi făcu un semn: totul e în regulă, nu te emoţiona.

Asta însemna că amîndouă întrecusem graficul Rimmei Jukova şi că ne îndreptam spre un nou record mondial.

Am făcut deja cinci ture. Lida e mereu înainte. Cu preţul unor mari eforturi, a reuşit să-şi păstreze înfîietatea, la o distanţă de o zecime de secundă, pînă la ultimul tur.

— Poate că e timpul? îmi spun, uitîndu-mă spre antrenor. Acesta îmi face semn cu capul. Şi cu toate că forţele mele sînt pe sfîrşite o întrec dintr-o dată pe campioana olimpică. În ultimul tur i-am luat Skoblikovei 2,8 secunde. Pentru orice cunoscător, valoarea acestor secunde este limpede.

Aşadar, sarcina a fost îndeplinită. O dată cu cel de al treilea record, l-am obţinut şi pe al patrulea: eram prima femeie din lume care a obţinut în probele combinate 190 de puncte.

Cum am obţinut această victorie? Nu ştiu. Dar ştiu altceva: succesul s-a născut la Medeo, pînă atunci patinoarul cel mai ghinionist pentru mine. Medeo e destinul meu, Medeo a fost martorul înfrîngerilor mele, Medeo a fost rivalul meu cel mai periculos. Acest patinoar de munte îmi aducea totdeauna aminte de tuberculoza mea, boală care m-a chinat cîţiva ani. Aici s-a şi născut legenda că nu mă acomodez cu patinoarele de mare altitudine.

Şi iată că te-am învins, Medeo. Şi nu numai pe tine! Ci şi pe Lida Skoblikova, şi tocmai acolo, pe Medeo, unde am pierdut, cu doi ani în urmă, înaintea Olimpiadei de la Squaw Valley.

Medeo! Acum ai devenit patinoarul recordurilor şi fericii mele!...

Inga Artamonova

BIBLIOFILIE

Destinul unei cărţi

În istoriografia literară rusă, figura la fel ca în tabelul de elemente al lui Mendeleev o carte de a cărei existenţă toţi cercetătorii erau siguri, dar pe care nimeni n-o văzuse mai bine de 250 de ani Abia acum a intrat Biblioteca Lenin în posesia ei, deşi cartea a fost editată în anul 1712.

Apărută în tiparniţele Moscovei, în vremea lui Petru I, ea are un titlu de epocă — lung şi emfatic: „Spectacolul existenţei umane văzut cu ajutorul a diferite alegorii despre animale. Şi prin exemplele oamenilor din timpurile străvechi. Pentru ca fiecare să înveţe bunele moravuri”. Pe pagina de gardă se află următoarea inscripţie: „Împri-mată din ordinul Majestăţii Sale Ţarul la Moscova, în luna decembrie a anului de graţie 1712”.

Cartea cuprinde o culegere de fabule de diferiţi autori, în limba slavonă. Formatul ei este 11 x 6. Exemplarul n-a fost găsit în cea mai bună stare. S-au păstrat 196 de pagini de text, 38 de gravuri, pagina cu titlul şi tabla de materie. Se ştie că s-au tras 500 de exemplare, tiraj mare pentru acele vremuri.

Aşa cum am arătat mai sus, cartea a fost semnalată în vechiul studiu bibliografic al lui V. Sopikov şi e greu de spus dacă autorul a posedat un exemplar sau a descris-o după alte surse bibliografice. În 1908, arheologul Simson a menţionat-o, dar fără să-i cunoască titlul original. Douăzeci de ani mai tîrziu, în 1928, Demian Bednii a achiziţionat o carte la un anticar şi pe ultima pagină a remarcat titlul „Spectacol”... Dar volumul lui Bednii s-a pierdut şi el şi abia acum au reuşit specialiştii Bibliotecii Lenin să achiziţioneze un exemplar, singurul existent în bibliotecile sovietice.

OPINII

Zece critici răspund la o întrebare

„Literaturnaia Gazeta” a pus unul număr de zece critici literari următoarea întrebare: „Ce versuri aţi remarcat în revistele literare din ultimele şase luni?”

Înainte de a spicui din răspunsurile celor interogaţi, socotim util să menţionăm că revista „Lunosti” a fost cel mai adesea citată, explicit sau implicit. Explicit, prin faptul că unii critici au ţinut să releve ţinuta remarcabilă a sectorului de poezie al revistei; implicit, pentru că alţii s-au referit la versuri apărute în paginile acestei publicaţii.

În cadrul anchetei iniţiate de „Literaturnaia Gazeta”, numele lui Alexandru Tvardovski a fost citat de cîteva ori, mai ales în legătură cu ciclul „Din carnetul de însemnări”. Astfel, I. Grimberg a relevat „forţa remarcabilă” a acestor versuri, iar V. Gusov faptul că „nefiind lipsite de elemente publicistice, folosite uneori de Tvardovski în anii de după război, versurile acestea „captează” certitudinile, adevărurile sufleteşti „nude”, gândurile despre ceea ce este mai important în viaţă, lucru care, din păcate, nu se simte în numărărate „căutări poetice” super-profesionale şi super-meştesugăreşti.”

Evgheni Osertov nu s-a mulţumit cu semnul interogativ la întrebarea revistei şi a reformulat-o astfel: „Au publicat, oare, revistele noastre, în ul-

cartea

timizele şase luni, versuri demne de a figura într-o antologie a poeziei contemporane? La această proprie întrebare, criticul citat şi-a răspuns: „Ca de obicei, au apărut multe versuri, dar puţine din ele au fost izbutite. Cred că cea de a doua jumătate a anului va fi mai rodnică”. El şi-a întemeiat speranţele pe ciclul de versuri „Balada anilor treizeci” de Nikolai Rilencov, pe ciclul de versuri al lui Leonid Martinov închinat lui Alexei Kolţov şi altele, ce vor intra în volumul „Ziua poeziei — 1967”.

Cu toate rezervele pe care le-a făcut, Alla Marcenko s-a oprit la versurile Verei Ahmadulina: „Întîmplare petrecută la anticariat”, iar Iuri Surovţev la ciclurile lui Robert Vinocen şi Alexandru Prokofiev. El şi-a explicat preferinţele cu argumentul că ciclurile respective, spre deosebire de altele apărute în aceeaşi perioadă, nu suferă de inegalităţi, se menţin la o tensiune constantă şi reliefează personalităţi bine conturate.

Nu putem aminti opiniile tuturor celor ce au răspuns la ancheta revistei, dar chiar din cele consemnate aici se prefigurează imaginea unui sector al literaturii sovietice în plină dezvoltare.

CALEIDOSCOP

● Revista „Inostrannaia Literatura” nr. 5 publică, sub semnătura lui M. Fridman, o recenzie colectivă la lucrările scriitorilor români consacrate Uniunii Sovietice. Cum era şi firesc, autorul aminteşte, mai întâi, de volumul lui Al. Sahia, „U.R.S.S.-azi”, care a deschis drumul în acest sector de literatură publicistică. În continuare, recenzentul se ocupă de volumele: „Meridiane sovietice” de Geo Bogza, „Călătorind prin U.R.S.S.” de Zaharia Stancu, „Prin U.R.S.S.” de Demostene Botez, „Serisori din Moscova” de I. Grigorescu, „Acolo unde se întore cosmonauţii” de T. G. Maiorescu, „De la Riga la Irkutsk” de V. Nicorovici.

● Recenzentul consemnează căldura prieteniei faţă de poporul sovietic, care se degajă din paginile acestor cărţi.

● În Statele Unite, anul 1966 ar putea fi numit anul cărţii sovietice. Într-adevăr, ediţiile din S.U.A. au pus anul trecut la dispoziţia publicului cititor multe opere ale literaturii sovietice, printre care: o nouă ediţie a romanului „Pe Donul liniştit” de Mihail Şolohov şi un volum de nuvele de acelaşi autor, „Povestire despre viaţă” de K. Paustovski, un volum de versuri de Andrei Voznesenski, romanul documentar „Babi-Iar” de A. Kuzneţov, o culegere de versuri de Evgheni Evtuşenko şi altele.

● Cunoscutul prozator britanic Alan Sillitoe şi-a publicat recent volumul de impresii de călătorie din U.R.S.S. sub titlul „Road to Volgograd” („Drumul spre Volgograd”).

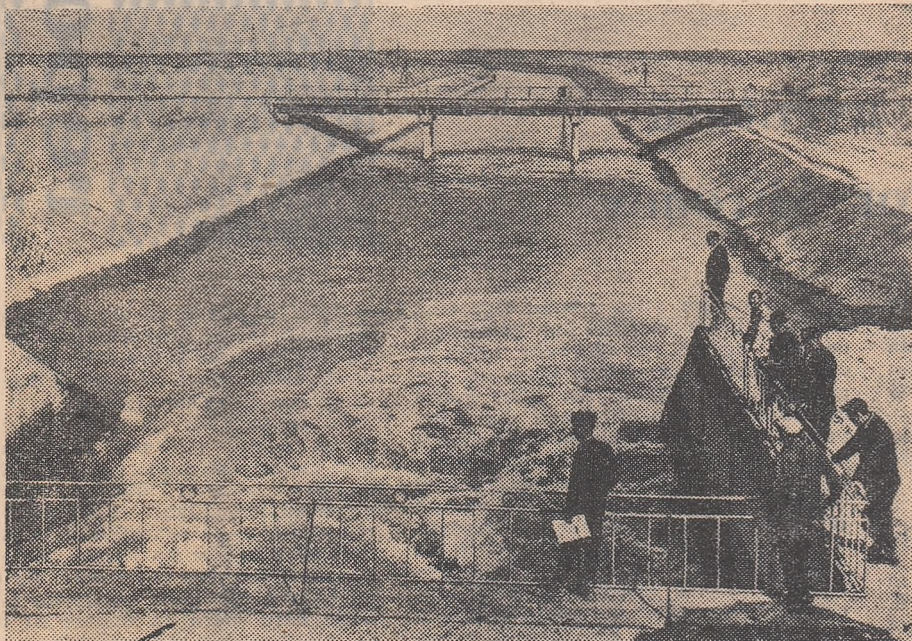
● Pătruns de un realism autentic, volumul lui Sillitoe este o încercare de a surprinde cîteva din trăsăturile caracteristice realităţii sovietice. Autorul se străduieşte să înţeleagă spiritualitatea societăţii sovietice, cu semnele ei prezente şi tendinţele ei de viitor.

*) Patinoar de mare altitudine, lângă Alma-Ata, capitala R.S.S. Kazahie.

MERIDIANE SOVIETICE

În fostul imperiu
al Ahemenizilor

Turkmenia este un teritoriu cu un trecut foarte vechi și zbuciumat. S-a documentat prezența omului pe teri-

Fluviile artificiale, alimentate de apele Amu-Dariei, dau viață deșertului turkmen

toriu ei încă în epoca neolitică. În secolul VI î.e.n. acest colț de lume a fost integrat imperiului persan al Ahemenizilor. Spre sfârșitul secolului IV î.e.n. Turkmenia a fost cucerită de Alexandru, iar un veac mai târziu, pe actualul ei teritoriu a apărut un stat bine organizat, statul parților. La începutul erei noastre Turkmenia a intrat sub dominația dinastiei persane a Sasanizilor, căreia în secolul VII i-au luat locul arabii, sub a căror stăpânire a rămas până la începutul secolului IX, când teritoriul a fost divizat în două regate, al Taherizilor și al Samanizilor, cu o civilizație înfloritoare. Avicenna, unul din marii filozofi ai evului mediu, a fost supusul regatului samanid. În a doua jumătate a secolului X ambele state au fost cotoprite de triburi turcomane care s-au instalat de-a lungul Sir Dariei, s-au convertit la islamism și au luat numele de turkmeni. Și istoria a continuat să-și depene firul și au urmat cucerirea mongolă, sub Batu și Tamerlan, incursiunile iraniene...

După Marea Revoluție Socialistă din Octombrie și alungarea intervenționistilor, Turkmenia a aderat la statul socialist, făurindu-și de aci înainte istoria alături de celelalte popoare ale Uniunii Sovietice. Astăzi, Turkmenia este o republică înfloritoare, cu o dezvoltată industrie petrolieră care produce milioane de tone de „aur negru”, cu mari combine chimice (ce produc iod, bromură, sulfuri și sulf), cu întreprinderi metalurgice. Produsele turkmene sînt apreciate nu numai în U.R.S.S. ci și peste hotarele acesteia; R.S.S. Turkmenă exportă sulf și produse petroliere, instalații de pompaj și produse ale industriei electrotehnice, sticlă etc. O intensă dezvoltare cunoaște cultivarea bumbacului. Instalațiile primitive de irigație de tipul „sah-amas”-ului nu mai pot fi întâlnite astăzi decât în muzee. Ele au fost înlocuite de marele canal Karakum cu o lungime de câteva sute de kilometri, așa încît actualmente Turkmenia recoltează anual, 550.000 tone de bumbac, în loc de 70.000 ca

înainte, fiind și o adevărată patrie a „aurului alb”. Planul cincinal în curs deschide, însă, republicii orizonturi și mai largi. Pînă în 1970 producția de petrol va ajunge la 15 milioane de tone, va fi construită conducta de gaze naturale Bairam-Așhabad-Bezmein, va fi terminată reconstrucția întreprinderilor din industriile extractivă și chimică, vor fi construite noi uzine și centrale electrice și vor fi extinse plantațiile de bumbac cu fibre fine.

CONSTRUCȚII
DE MAȘINI

La fiecare 3 minute
și 57 de secunde...

Banda rulantă înaintea metri după metri purtînd printr-o singură hală, pe mai bine de trei kilometri, niște misterioase cabine. Din loc în loc se oprește lăsînd muncitorilor răgazul necesar să mai monteze o piesă. Motoarele, axele, roțile etc. sosesc pe deasupra capetelor, aduse de poduri rulante și sînt apucate pe rînd de miini îndemnatice, care le fixează din câteva mișcări. Banda nu zăbovese nicaieri mai mult decît îi este preseris. Încet, încet prinde să se contureze produsul final: combina cu autotracțiune SK 4. Ultima operație constă în montarea roților, după care mașina este luată în primire de un șofer și descinde în curtea uzinei la mai puțin de 4 minute (pentru doritorii de precizie exact la 3 minute și 57 de secunde după apariția cabinei la celălalt capăt al halei).

Așa decurg lucrurile la Rostselmas sau Uzina de mașini agricole din Rostov, unde domnesc mecanizarea și automatizarea. Nu există timpi morți, organizarea muncii este perfect gîndită și planificată, procesul de producție se desfășoară lin și neîntrerupt. O combină la fiecare 4 minute înseamnă 260—280 de combine pe zi și 74.000 pe an.

Controlul calității este extrem de sever. Pentru un singur defect descoperit la bancul de probă, combina este trimisă înapoi la demontare (și doar conține peste 1000 de piese mari și mici!). Direcția uzinei socotește, însă, că datorează această marcă de respect clienților ei interni — colhoznicii — și externi, din 18 țări de pe mai multe continente.

NAVIGAȚIE

Pe Calea maritimă
de nord

Conform unor declarații recent făcute presei de Aleksandr Afanasiev, șeful Direcției principale a navigației din Ministerul flotei maritime al U.R.S.S., anul acesta pe Calea maritimă de nord, care are o lungime de aproape 3000 de mile, vor naviga nu numai nave sovietice, ci și străine. Se știe că traiecul, care pornește din portul Kara, trece

prin mările Kara, Laptev, Siberiei Orientale și Ciukotsk și scurtează cu aproape 4500 de mile distanța dintre porturile Europei septentrionale și Oceanul Pacific.

În ultimii ani, Ministerul flotei maritime al U.R.S.S. a primit multe scrisori din partea armatorilor danezi, norvegieni, polonezi, italieni, japonezi etc., care se interesau de condițiile de navigație, de modalitățile de traversare a Arcticii. Scrisorile au fost studiate cu atenție, pentru a se găsi soluțiile cele mai mulțumitoare; astfel s-a ajuns, de pildă, la concluzia că armatorilor care nu posedă nave de tipul impus de asprele condiții nordice li se vor pune la dispoziție nave speciale, sovietice, ba chiar convoaie întregi.

În unele sectoare ale Căii maritime de nord ghețurile în derivă sînt aproape permanente, mai ales în strîmtoarea Vilkițki, unde trecerea este foarte dificilă. Pentru a asigura deplina securitate a navigației, în aceste sectoare a fost introdus pilotajul obligatoriu, efectuat de spărgătoare de gheață sovietice și străine. În același timp, Ministerul flotei maritime a editat instrucțiuni pentru navigația în această parte a lumii, cuprinzînd date detaliate cu privire la condițiile de navigație și hidrometeorologice, recomandări referitoare la alegerea capului compas etc. Aceste instrucțiuni pot fi procurate de comandanții de nave la agențiile „Inflot”-ului din porturile Murmansk și Nahodka.

Pilotajul spărgătoarelor de gheață urmează a fi asigurat pe întregul traseu în funcție de situația răspîndirii ghețurilor. Dinspre răsărit, navele vor fi conduse de spărgătoarele „Sibir”, „Moskva” și „Leningrad”. Ultimele două au și părăsit strîmtoarea Behring și conduc un prim convoi spre porțile albe ale Arcticii.

care se familiarizează viitorii arhitecți la Institutul politehnic din Lvov. Ei se grăbesc să învețe principiile psihologiei culorilor și gîndirea grafică, să-și dezvolte simțul spațiului, să lucreze practic în ateliere de proiectare și pe șantiere, pentru a fi primiți în „Biroul de proiectare și construcții al studenților”, pe scurt SPKB, care funcționează de șapte ani pe lângă institutul lor. Scopul inițial al Biroului trebuia să fie completarea programei de studiu; în realitate, s-a ajuns la o adevărată explozie creatoare. La început s-au „onorat” doar comenzi „de uz intern”, realizîndu-se proiecte experimentale. Unul din ele a fost totuși materializat în Crimeea, pe terasele pitorești care țin de stațiunea Rabocii Ugolok. Tabăra de sport și odihnă „Politehnika” cuprinde un orașel de corturi, vile, alei umbrite, terenuri de tenis, un cîmin cultural, un bazin de înot. Ea a fost piatra de încercare, care a dat conducătorului Biroului certitudinea că-și poate pune studenții la treabă serioasă.

Sub conducerea profesorilor, studenții au trecut deci la întocmirea unor proiecte cerute de diverse instituții și uzine. Astfel s-au născut două grădinițe de întreprindere, o seră în grădina botanică a Universității din Lvov, trei școli, un laborator cu șase etaje și o clădire cu nouă etaje pentru Facultatea de energetică. Valoarea construcțiilor înălțate în 1966 după proiectele SPKB a fost de 100.000 de ruble. Pentru propriul lor Institut, studenții au creat o clădire impunătoare conținînd un laborator și un amfiteatru cu 1200 de locuri, precum și un confortabil cîmin studentesc. Proiectele lor devin din ce în ce mai ambițioase. Luînd cunoștință de planul de reconstruire a orașului Lvov, au hotărît să proiecteze un centru științific studentesc. Mini-edificația ansamblului arhitectonic grupat în jurul unui zgîrie-nori cu 21 de etaje a și luat ființă din placaj, carton și material spongios.

EXPOZIȚII

Înrîbprom-68

Așa se va numi o expoziție specializată consacrată mijloacelor moderne de pescuit și prelucrării peștelui care va avea loc, din inițiativa autorităților sovietice de resort, la Leningrad între 6 și 20 august anul viitor. Camera de Comerț a U.R.S.S., sub ale cărei auspicii se va organiza expoziția, a trimis invitații unui număr de 3000 de firme și 70 de organizații de peste hotare.

Principalul obiectiv al lui „Înrîbprom-68”, a declarat Alexandr Ișkov, ministrul Industriei peștelui al U.R.S.S., este trecerea în revistă a celor mai recente realizări ale tehnicii pescuitului și prelucrării peștelui și stimularea legăturilor de afaceri reciproc avantajoase.

Ministrul a adăugat că expoziția va avea la dispoziție o suprafață de 50.000 de metri pătrați ce ține de gara maritimă din Leningrad. De altfel și Neva propriu zisă va constitui o „anexă” a expoziției: la cheiurile portului maritim vor putea acosta vase de pescuit de toate tipurile. Uniunea Sovietică care, după cum se știe, posedă cea mai mare flotilă de nave frigorifice, va prezenta 15 vase de pescuit de diverse tonaje, peste 500 de mașini și instrumente de pescuit industrial, mijloace de explorare etc.

ARHITECTURĂ

O pepinieră
de talente

În încăperile zugrăvite în galben se lucrează și se învață mai bine, căci galbenul creează o atmosferă plăcută. Un dulap vopsit în albastru pare mai masiv decît unul alb. O siluetă deschisă la culoare proiectată pe un fond întunecat dă impresia că e mai mare decît una sumbră pe fond luminos. Sînt doar exemple ale noțiunilor cu

IAK-40, noul model de avion cu reacție pentru transportul pasagerilor, prezentat la recenta paradă aeriană de la Domodedovo, a trezit un deosebit interes.

GEORG BAUER

ALIAS...

(III)

Fantastica aventură a lui Viktor Mironov

Sonderführerul Georg Bauer era șef de birou la Gestapoul din Taganrog. S.S.-ist fanatic, devotat cu trup și suflet fascismului, își îndeplinea îndatoririle de serviciu cu mult zel; avea o memorie fenomenală — de aceea i se și spunea „enciclopedie ambulată” — fiecare acțiune și-o justifica cu citate din Hitler, Goebbels și Rosenberg, ba îi citise chiar și pe Nietzsche și Spengler.

Și totuși Georg Bauer nu era Georg Bauer ci... Viktor Mironov, un tânăr sovietic care, direct de pe băncile școlii, plecase pe front să-și apere patria atacată de fasciști...

Mironov îmi arată cum jucase rolul lui Bauer. Și în fața mea, bărbatul corpulent de vreo 40 de ani, cu o figură tipic rusească, se preschimbă dintr-o dată într-un german tânăr, mare filizon, într-un gestapovist sută la sută, îngîmfat și pedant.

Parcă nu numai glasul și expresia feței i se schimbaseră ci și urechile și nasul erau alte. Vorbea o germană perfectă, sonoră, puțin stridentă, cu toate că se grăbi să mă asigur că după 20 de ani uitase mult...

În penultima clasă de liceu, cu alte cuvinte în clasa IX, frecventase cursuri de limbi străine, citise cu neșă o mulțime de broșuri antifasciste, editate la Moscova, cărți despre istoria și filozofia germană. Și așa cum se întâmplă cu copiii cînd încep să vorbească, așa se trezi și Mironov vorbind germana aproape curent.

Înainte de a pleca în spatele frontului german, înainte de a porni în neant, Mironov completase un formular în care activitatea lui ocupa numai două rînduri: de la 1.IX.1931 și pînă la 22. VI. 1941 elev. De la 22. VI. 1941 se înrolase în rîndurile Armatei Roșii.

Cîntărise mult în balanță răspunsul la o întrebare: „Cunosc germana — vorbesc, citesc scriu fără să folosesc dicționarul, liber”.

La 22 iunie 1941 Mironov se prezentase la comisariatul militar raional spre a fi trimis pe front. Fu trimis. Dar mai întîi la o școală de traducători militari. Conducerea școlii hotărî să-l oprimească la școală ca profesor. Mironov primise însă chiar atunci o scrisoare de acasă. Părinții îi comunicau că frațele lui mai mare căzuse în Ucraina, în luptele cu fasciștii germani.

De fapt toată familia lua parte la război. Un unchi, care se înrolase în batalioanele muncitorești, murise la datorie în împrejurimile Moscovei, iar sora lui mai mare era pe front radiotelegrafistă. (Acum locuiește în orașul Gorki și este invalidă de război).

— Scrisoarea — istorisește mai departe Viktor — m-a zguduit puternic, așa încît am ieșit la raport și am spus că vreau să mă răzbun pe fasciști pentru singele fratelui meu, că sora mea luptă și ea împotriva dușmanului și deci nu mai puteam rămîne acolo. Rugam să fiu trimis într-o unitate combatantă.

A doua zi, cu ordinul de transfer la mînă, am plecat spre Starii Oskol, unde am primit botezul focului ca translator al unui regiment.

Interogam „limbile” pînă în cele mai mici amănunte, nu mă limitam la întrebările tip. Mă interesau detalii referitoare la originea lor, vroiam să le cunosc, să le pătrund psihologia, analizam scrisorile germane care-mi picau în mînă.

În timpul interogatoriului prizonierii tremurau. Mai toți repetau: „Nu sînt vinovați”, „Am doi copii”, „Eu sînt un om neînsemnat” — și-mi întindeau fotografiile: „Asta-i familia mea!” Rareori se întâmplă să întîlnesc orgolioși.

În august 1942, în toilul unor lupte crîncene, Direcția politică a frontului se interesă de mine și îmi propuse să trec instructor în secția a VII-a Eu, însă, am refuzat. Îmi plăcea mai mult în linia întîia și în plus mă pregăteam să intru în partid în regimentul meu...

Așa am rămas în vechea activitate pînă în noiembrie. La 18 noiembrie, către seară, comisarul politic al regimentului m-a trimis cu un grup de cercetași în linia întîia, și anume în raionul Kletsk. Aveam misiunea să-i hărțuiesc pe nemți pînă dimineața, să-i „întrețin” cu discuții politice la megafon. Am acționat toată noaptea. La 7 di-

șele”. Începuse ofensiva de la Stalin-grad.

La 22 noiembrie 1942 am intrat în gara Cir închizînd inelul încercuirii. Într-o casă am găsit pe dușumea cîteva hărți cu ștampila „G.F.P.” — Geheime Feld-Polizei, adică „Poliția secretă de front”. Le-am predat la Statul Major și, desigur, nu-mi închipuiam că în curînd voi începe să funcționez și eu în cadrul acestei poliții secrete.

N-am zăbovit prea mult la Cir; de

țineau că nu știau nimic. Din cînd în cînd, în declarațiile lor pomeneau de SD, de SS, de Abwehr, dar se desolidarizau cum puteau de aceste organizații. În schimb, am aflat multe discutînd cu oamenii noștri din regiunile eliberate. Adunam informații despre fiecare act de cruzime, căutam să identific numele vinovaților, sperînd că poate vreunul dintre ei mi se va mai ivi în cale pe drumurile războiului...

Nu-mi explic exact nici acum de ce am fost chemat la statul major al armatei. Datorită experienței mele din cadrul regimentului sau interesului deosebit și cu un scop bine definit manifestat față de nemți?...

...Discuția cu generalul a început cu niște întrebări. Cum capturăm „limbi”, cum tatonăm apărarea fascistă și la ce concluzii am ajuns interogînd prizonierii. Apoi am fost întrebat dacă aș putea

că te-ai născut și că vei muri german, rămîind totuși totdeauna om sovietic. Cu alte cuvinte, trebuie să intri în rol ca un artist, adică să crezi și dumneata că ești cel drept care te dai.

Cu timpul am început să intru în pielea noului personaj. Din interogatori cunoșteam numerele și amplasarea multor unități militare germane, nume de comandanți, știam unele amănunte din viața cotidiană și nu-mi era prea greu să trec drept unul „de-al lor”. Germana pe care o vorbeam nu dădea de bănuț. Mă ajuta mulțimea de dialecte, care făcea ca fiecare să creadă că interlocutorul său vorbește cu accent. Vorbeam cu un accent „silezian” — eram doar din Silezia. Prizonierii discutau cu mine cum ar fi discutat cu un Fritz adevărat.

Am început apoi să caut o candidatură potrivită, adică un om în pielea căruia să mă transpun.

Mi-a atras atenția Sonderführerul Georg Bauer, care lucrase la Gestapoul din gara Cir, unde fuseseră descoperite cadavrele maltrate ale atîtor oameni sovietici. Fiind socotit criminal de război, Bauer urma să fie judecat și deci fusese transferat într-o închisoare.

Am cerut permisiunea să fiu repartizat cu el într-o celulă și, timp de aproape două săptămîni, am stat împreună zi și noapte.

Deși era atît de tînăr, era un fascist convins, un deklasat, un om definitiv pierdut. Se lăuda mereu față de mine cu marele număr de ruși pe care-i ucisese, cu modul cum își bătușe joc de ei. Înfrîntoare erau relațiile despre femeile pe care le torturase. Ascultîndu-i mărturisirile mirșave, îmi educam puterea de stăpînire a nervilor, puterea de a-mi frîna minia, de a-mi îndrepta ura pe făgașul dorit.

Bauer era de aceeași vîrstă cu mine, același contingent, așa încît mă interesa cît se poate de mult. Aveam rara ocazie de a compara două sisteme de educație spirituală, două lumi, aș spune.

Mă îngrozeau cruzimea și cumplitul egoism ce fuseseră inoculate acestui german tînăr. Pentru el nu existau alte popoare în afară de cel german; putea să impuște fără nici o mustrare de conștiință un băiețel rus, să zdrobească capul unei ucrainence, să ardă de viu un evreu, pentru că aceștia nu erau pentru el oameni, ci ființe inferioare. În discuții, el nu le spunea niciodată pe nume, nu-i definea după îndeletniciri sau după alte semnalmente exterioare, ci numai după naționalitate: „rusul acela”, „evreica aceea”, „poloneza aceea”. Pînă și pe nemții lui îi iubea cu o dragoste idioată și perversă, care aducea mai mult a ură.

S-a atașat mult de mine. Nu i-am trezit nici o bănuială, nu pentru că ar fi avut prea mare încredere în mine sau că aș fi dat dovadă de un talent extraordinar de metamorfozare. Ci, pur și simplu nici nu-i putea trece prin cap că un rus ar putea înțelege psihologia unui german și, în afară de asta, conform teoriei rasiste, un german nu putea fi confundat cu nimeni: el emana în jur un suflu arian, o strălucire deosebită.

Această imbecilitate fascistă m-a salvat de mai multe ori. Cu toată suspiciunea lor și cu tot sistemul lor minuțios de verificare, gestapoviștii subapreciau de multe ori posibilitățile noastre de a le afla manevrele și de a le dejuca...

În cele din urmă comandamentul a fost de acord că alegerea lui Bauer era cea mai potrivită. În primul rînd, puteam utiliza permisul lui ca să spun că toată luna ianuarie mi-o petrecusem în Germania. Nu mi-a fost deloc greu să pun pe el ștampilele punctelor de control respective. În al doilea rînd, individul mai avea un avantaj: fiind orfan, nu primea scrisori de la nimeni și, prin urmare, faptul că n-aș corespunda nu putea trezi bănuiele. În al treilea rînd, secția de Gestapo unde

Lev Ghinzburg

Desen de P. Pinkisevici

acolo am plecat mai departe spre Don, spre Donbass, eliberînd în drumul nostru sate și orașe. Peste tot în fața noastră vedeam urmele sîngeroase ale Gestapoului: în gara Surovokino, în stanița Morozovskaia, la Tormosino toate șanțurile, puțurile de mină, tranșeele, fîntinile erau pline de cadavre. „Populația” acestor morminte era compusă din oameni de diferite vîrste, naționalități și profesii, de parcă ar fi avut loc o transhumanță, o îngrozitoare evacuare a unor mase de oameni din viață în moarte. Cine îi omorîse? De ce? Mi se părea că aceste trupuri și trușoare cu gurile sparte și craniile zdrobite nu erau simple victime ale războiului, ale invaziei dușmanului, ale unui dezmăț absurd, că exista un sistem de asasinare „lucid”, bine calculat, cu organe și instituții speciale, cu personal competent. În timp ce-i interogam pe prizonieri, mă interesa mai mult acest aspect pentru că tocmai el, fiind cel mai bine camuflat, constituia, dacă se poate spune, însăși esența fascismului, pericolul lui principal.

Nu toți prizonierii puteau sau voiau

face față unei misiuni foarte delicate, care ar consta în trecerea frontului cu documente de gestapovist și „încadrarea” la Gestapo în așa fel ca să nu fiu descoperit.

Am cerut să mi se dea posibilitatea să mă verific și anume să fiu internat ca prizonier într-un lagăr. Rugămîntea mi-a fost îndeplinită și am făcut „practică” timp de aproape o lună. Cu pușin înainte am fost sfătuit să-mi ticluiesc o autobiografie care să fie cît mai apropiată de viața mea personală, de ceea ce mi se întîmplase în realitate. De exemplu, dacă colecționasem timbre în școală, trebuia să povestesc nemților despre colecția mea. Dacă iubisem o fată, trebuia și acolo, printre nemți, să-mi aduc aminte cu toată sinceritatea de ea cu condiția însă să-i găsec un nume german. Fratele meu, împușcat în Ucraina de fasciști, urma să se transforme în „fratele meu” răpus în Ucraina de un glonte sovietic, iar ura mea neîmpăcată față de fasciști trebuia s-o numesc ură față de bolșevici. Generalul îmi spusese:

— La început uită că ești sovietic,

(Continuare în pag. 11-9)

Inna Makarova: Pledoarie pentru actori

Inna Makarova este nu numai o actriță foarte talentată ci și o conlocu-toare talentată. Are idei interesante și precise despre profesia ei și își sprijină practica artei interpretative pe o bază teoretică solidă. În convorbirea noastră, Inna Makarova a exprimat câteva păreri pe o temă care a suscitat vii discuții în Uniunea Sovietică: locul actorului în cinematograful modern.

— Am avut fericirea să lucrez cu regizori care se bizuie pe actori: Gherasimov, Heifitș, Pudovkin, Voinov, Zarhi. Am jucat în filmul „Femeile” al lui Pavel Liubimov, unul dintre puținii regizori tineri care consideră că nu se pot dispensa de actori.

— Vreți să spuneți că „cinematograful cu actori” nu mai e la modă?

— Aș spune mai degrabă că actorul nu mai e la modă. E mai greu să lucrezi

Inna Makarova

cu actorii. Cred însă că înainte de a întoarce spatele cu dispreț „cinematografului cu actori”, trebuie să treci prin școala lui. Cînd vîd cum unii regizori tineri, care sînt succes subiectul pe toate fețele, învîrtesc aparatul de filmat în toate părțile, fac același lucru și cu actorii, mă gîndesc la băncile școlare. Dacă au de-a face cu un actor mare, cu o personalitate puternică, pur și simplu nu știu ce să facă, cum să se poarte cu el. Aproape că nu-l lasă în cadru, înlocuindu-l mereu cu un „fleac” filmat cu efect. Nici nu știu încă ce poate da actorul respectiv, nu știu bine ce-i cinematograful, dar s-au și cufundat pînă peste cap în „stilul modern”.

— Și totuși trebuie să fiți de acord că rolul actorului s-a schimbat. Cinematograful a acumulat multe trăsături

proprii. În goană după autenticitatea vieții, regizorii, și în special cei tineri, se tem, probabil, că actorul, luat în vechea-i calitate, ar putea face filmul static, teatral.

— Problema locului actorului în cinematograful modern este foarte complicată. Mă refer la actorul ca actor, nu ca tip. De exemplu Monica Vitti în „Deșertul roșu” este un simplu obiect de studiu clinic, o pată tristă, cenușie, care se mișcă pe un fundal de cacofonii cromatice. Nu degeaba a spus Antonioni că nu va mai face filme cu ea, pentru că actrița i-a făcut sacrificii prea mari jucînd în filmele lui „dedramatizate”. Înseamnă că și el recunoaște primejdia de a se repeta, de a fi un simplu tip, care îi amenință pe actori în filmele lui.

Intr-adevăr, cinematograful de azi se teme grozav să nu i se ia dreptul de a fi cinematograful, se teme de teatralism. Dar să luăm „Giulietta și spiritele” al lui Fellini. E cinematograful de cea mai pură speță, și totuși ce uimitoare, ce profundă temă omenească i se încredințează aici Giuliettei Masina! Și cum împarte această răspundere Fellini cu interpreta...

Regizorul dictează în cinematograful modern. Dar actorul îl poate antrena. De aceea e actor. În „Zboară cororii”, de exemplu, personalitatea actricească a Tatiane Samoilova l-a antrenat pe Kalatozov. Urmarea a fost un film în care măiestria interpretărilor, a regizorului, a operatorului s-au contopit perfect. Se poate spune că actorii „trag” aici filmul cît de cît spre teatru?

În concluzie, iată cum stau lucrurile: unii regizori se străduiesc să-i înlocuiască pe actori cu camera de luat vederi, cu montajul, cu muzica, dar vin Kriucikov, Gabin, Smoktunovski, Batalov, Giulietta Masina, Sophia Loren, Burt Lancaster, Spencer Tracy, vine actorul care-l „fură” pe regizor — și castelul de nisip al prejudecăților moderne se năruie...

— Totuși nu se poate nega că maniera de joc nu s-a schimbat mult.

— Sigur că s-a schimbat. Am revăzut recent „Întoarcerea lui Vasili Bortnikov” și m-a uimit ce depășit, ce retoric, ce teatral e jocul!

Dacă s-a schimbat maniera de joc? Sigur că da. Dar în ce anume? Și aici încep iar dogmele. Se spune că actorul modern nu se mai „schimbă la față”, că înainte de toate se exprimă pe sine însuși ca om al timpului său. Se vorbește despre rezervă, despre laconism și economia de mijloace de expresie. Dar cînd pe ecran apare Sophia Loren, ecranul se face praf sub forța temperamentului ei. Or, Burt Lancaster, care în „Ghepardul” este atît de puternic și de dezlănțuit ca actor, în „Procesul de la Nürnberg” ne zguduie cu tăcerea lui de trei ore. Smoktunovski, care e considerat un etalon de autoexprimare, l-a jucat pe ciudatul Detocikin din „Feriți-vă automobilul”, surprinzîndu-ne cu noua-i față. Actorul se poate metamorfoza sau nu, poate juca fără grimă, în costum modern, și totuși nu va fi modern dacă rolul lui nu exprimă o problemă reală. Mie, de exemplu, Brigitte Bardot mi se pare o actriță foarte interesantă, deși în privința ei oscilăm în aprecieri ca un pendul de la o extremă la alta. Tipul feminin pe care l-a creat cuprinde o problemă, mai cu seamă în „Adevărul”. Brigitte a atins o strună sensibilă, bolnavă a tineretului modern.

— Ce este, după dumneavoastră, un actor care gîndește? Ce înseamnă „a gîndi” pe ecran? A reproduce fraze inteligente scrise de altul?

— Îmi place întrebarea, cu atît mai mult cu cît la noi gîndirea este adesea înlocuită cu tăcerea „semnificativă”, iar reflecțiile despre viață cu vorbăria goală.

Mîntea actorului nu înseamnă că el vine pe platou cu tezele rolului, că studiază bazele filozofice ale realizării, ale personajului. Deși și de asta e nevoie. Dar asta nu-i totul, nu înseamnă încă mîntea actorului.

Cred profund în natura emoțională a creației noastre și în influența ei asupra spectatorului. Numai prin intermediul torentului de emoții poate cunoaște publicul filozofia personajului.

Actorul care gîndește este un artist care a pătruns adînc în problemele timpului său, care le întrușează cu mijloacele lui specifice: talentul. Nici o vorbărie la modă nu poate înlocui forța talentului, nu poate completa sărăcia sentimentelor, care din păcate există pe ecranele noastre. Există. Și a devenit chiar modern să-ți ții în frîu sentimentele. De ce? Ba să le dăm drumul!

Actorul nu se poate face stăpîn pe mîntea și inima spectatorului dacă e un om mărginit. Mîntea actorului înseamnă o uriașă experiență de viață, comunicarea cu oamenii. Cei care au trăit în cinematograful o viață, ca Nikolai Kriucikov sau Boris Andreev, ca Jean Gabin sau Laurence Olivier, sînt niște

înțelepți. Sigur că e o înțelepciune de un anumit fel, care se exprimă nu în vorbe, ci în talent.

Dar dacă aș avea nevoie de un sfat, la ei m-aș duce să-l cer...

Val. Ivanova

Actori Viorica Farcas și Iurie Darie surprinși de fotograf A. Konkov în timpul Festivalului internațional al filmului de la Moscova.

SECRETE DE CULISE

Maurul își face datoria

În stare de funcțiune ale Teatrului Mare din Moscova figurează o „trupă” de cai. Ei lucrează sub conducerea jocheului Ivan Șorin, fiind angajați în câteva spectacole.

Ca orice trupă, caii își au și ei vedeta lor: e Maurul, pe care îl încăleacă ba Don Quijote, ba Falsul Dmitri, ba Cneazul Igor, ba Mazepa.

Maurul în chip de Rosinantă nu prea reușește să fie jalnic. E și greu pentru un pur singe arab, admirabil îngrijit, să semene cu iapa costelivă din cartea lui Cervantes. De aceea misiunea de a realiza efectul scontat e asumată de balerinul Piotr Homutov, interpretul lui Don Quijote. Nu degeaba e dansator: poate face cu trupul lui ce vrea.

În spectacolul „Boris Godunov”, oîntărețul Artur Eizen apare jalnic pe scenă în șaua Maurului. Eizen a arătat adevărate virtuți de călăreț. Odată calul s-a speriat din cauza muzicii și a luminii puternice. Dar oîntărețul l-a strunit cu o mină fermă „de jocheu”, cum l-a complimentat Șorin.

Paradoxurile nu-i ocolesc nici pe cai. Au roluri importante în atîtea spectacole „de oameni”, în schimb în spectacolul lor, „Căluțul cocoșat”, li s-a luat pîinea de la gură. Gestul neloyal a fost făcut de balerini. Același ingrat Piotr Homutov, care profită de serviciile Maurului, este un „cal” foarte apreciat.

Cu toate acestea, trupele de patru-pede a Teatrului Mare îi rămîn destule lucruri de făcut. Doar nu întîmplător a încremenit pe fațada teatrului falnicul cvadrigă al lui Apollo; protectorul turnat în bronz al artelor strunește patru exemplare cabaline superbe.

În afară de spectacolele „Don Quijote”, „Mazepa”, „Hovașcina”, „Ruslan și Liudmila”, „Cneazul Igor”, trupa lui Șorin care pe lingă Maur mai cuprinde artiști ca Smaragd, Destinul și alții, își oferă serviciile și oaspeților străini. Cînd Scala din Milano a fost în turneu la Moscova, aproape toate vedetele patrupele au jucat în spectacolele teatrului italian.

GRAFICĂ DE CARTE

Nemurirea lui Spartacus

Memoria istorică i-a rezervat lui Spartacus un loc de frunte printre eroii omenirii. Fapta legendarului conducător al răscoalei sclavilor, care a înobilat cu jertfa lui eforturile umanității spre libertate și progres, i-a inspirat de multe ori pe creatori. În secolul trecut, scriitorul italian Raffaello Giovagnoli a scris un roman despre care Giuseppe Garibaldi s-a exprimat în cuvinte entuziaste:

„Am citit cartea dumitale dintr-o singură suflare, cu toate că nu prea am timp pentru lectură; sînt încîntat și te admir. Sper că concetățenii noștri vor prețui marile calități ale acestor opere și, citind-o, se vor încredința că trebuie să rămîi ferm pe poziții cînd e vorba de lupta pentru cauza sfîntă a libertății”.

În secolul nostru, americanul Howard Fast a scris și el un roman despre Spartacus, de o mare forță dramatică, ce stă la baza evocării cinematografice cu Kirk Douglas în rolul titular, film care-i de cîteva luni în atenția spectatorilor noștri.

Dar să ne întoarcem la „Spartacus” al lui Giovagnoli. Speranțele lui Garibaldi n-au fost dezmințite. Cartea a avut un mare răsunet nu numai printre concetățenii autorului, ci și printre cititorii din întreaga lume.

În Uniunea Sovietică, ea a înregistrat un tiraj record. Recent a apărut în editura „Molodaia gvardia” într-o nouă ediție, ilustrată de pictorul Savva Brodski.

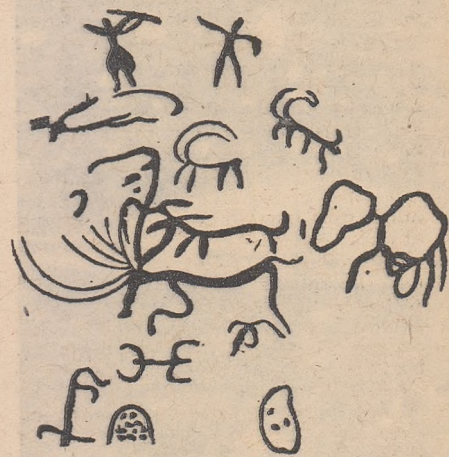
Misiunea artistului rus n-a fost ușoară. Mulți înaintași talentați de diferite naționalități au dat chip lui Spartacus și tovarășilor săi de luptă în această concurență leală el a reușit însă să spună un cuvînt original, să vină cu viziune proprie. Spartacus, așa cum îl vede peste milenii artistul, este un om de o mare forță spirituală și fizică, care suferă dar știe să rămînă demn, tandru și mîndru, învins dar nu înfrînt. Prietenii și tovarășii lui de luptă sînt și ei impresionanți în dreapta lor minie.

DUPĂ 10.000 DE ANI

Frescele din munți

Vara, cînd se topește zăpada, păstorii armeni își mină turmele de oi din valea Araratului pe culmile falnice ale munților Ghegam. Stînci abrupte, defileuri înguste și adînci alcătuiesc un peisaj de o rară frumusețe și sălbăticie.

Vara trecută, pictorul și arhitectul S. Petrosian din Erevan a escaladat munții Ghegam pentru a face cîteva schițe. Dar, pe neașteptate, s-a pomenit într-o adevărată galerie de fresce pe

stînci, executate de înaintași care au populat munții acum cinci sau zece mii de ani.

Petrosian a făcut descoperirea lingă un lac de mare altitudine, înconjurat de blocuri mari de piatră neagră. Toate pietrele erau acoperite cu desene care reprezintă capre de munte, cerbi și alte animale, precum și oameni.

Specialiștii solicitați — arheologi și etnografi — sînt de părere că frescele din munții Ghegam datează din două epoci: epoca pietrei și a bronzului timpuriu. Valoarea artistică a desenelor este indiscutabilă. Unele ating o perfecțiune uimitoare.

arta

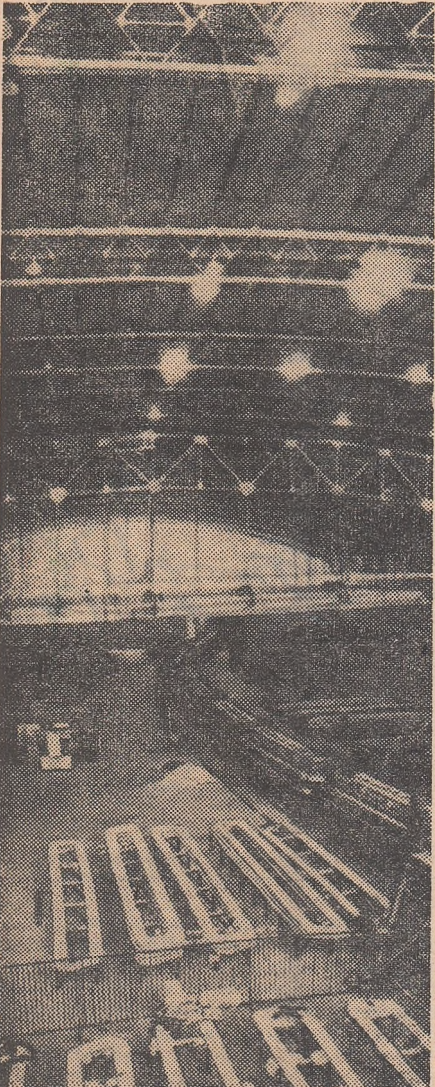
Aparatul „EPP-1M”, construit la Institutul de fizică și mecanică din Lvov, poate determina amplasamentul, forma și adâncimea zăcămintelor minerale. Aparatul funcționează pe principiul măsurării undelor electromagnetice produse artificial de un emițător.

FIZICĂ NUCLEARĂ

A doua viață a microtronului

Pentru mărimile noastre terestre o viteză de 8 kilometri pe secundă — cit parcurge un satelit artificial al Pământului — pare enormă. Dar când satelitul se plasează pe orbită el imprimă fiecărui electron al său o energie egală cam cu a zecea mii parte dintr-un electron-volt care, din punctul de vedere al microcosmosului, este infimă.

În acceleratoarele energia particulelor se calculează în sute de milioane și

Cel mai mare frate al microtronului: uriașul accelerator de protoni de 70 de miliarde de electron-volți de la Serpukhov.

miliarde de electron-volți, iar viteza lor se apropie de aceea a luminii. Dacă o rachetă s-ar deplasa cu această viteză, ar avea nevoie numai de o secundă pentru a ajunge la Lună și de mai puțin de 30 de minute pentru a atinge suprafața planetei Marte. Sprinteneala particulelor elementare nu aduce, însă, oamenilor de știință numai satisfacții. Când viteza lor crește atât de mult încât se apropie de aceea a luminii — fizicienii numesc aceste particule relativiste — masa lor sporește brusc și ele capătă neplăcuta proprietate de a fi greu de îndrumat pe circuitul dorit. Deoarece electronii sînt cele mai ușoare particule încărcate, ele sînt și cele mai sensibile la acest fenomen și deci masa lor crește la energii mult mai mici, de ordinul a citorva mii de electron-volți.

Asupra electronilor și-au îndreptat de aceea atenția fizicienii cînd s-au gândit să realizeze un microtron, un accelerator de particule cu energii mici care, datorită dimensiunilor sale reduse și construcției relativ simple, să poată fi folosit în chimie, medicină, defectoscopie, agricultură, industrie alimentară. Principiul de funcționare se bazează pe un grafic întocmit de acad. V. I. Veksler, folosit și la construcția altor acceleratoare, în care mișcarea accelerată a particulelor ține seama de creșterea masei lor. Ni se pare de prisos să subliniem dificultățile alcătuirii unui grafic de acest fel. Procesul accelerației ar putea fi comparat cu o minge care se rostogolește pe o scară — întâi pe cîteva trepte la rînd, apoi viteza ei crește și mingea sare peste două trepte, peste trei, patru ș.a.m.d. — dar, firește, n-am avea nici pe departe imaginea complexității factorilor care trebuie luați în considerare într-un accelerator.

Deși construcția unui microtron a fost preconizată încă în 1944, el a ieșit din stadiul de model experimental abia acum cîțiva ani, cînd a fost realizat de S. Kapița, V. Melehin și V. Bikov de la Institutul de fizică al Academiei de Științe a U.R.S.S. În comparație cu marile acceleratoare, microtronul are caracteristici modeste: energia electronilor nu depășește cîteva zeci de milioane de electron-volți. Dar modestia lui are o seamă de avantaje. Instalația e mai puțin costisitoare, ușor transportabilă și nu necesită încăperi mari. Iar energia relativ mică a electronilor accelerați în microtron e chiar indicată pentru un anumit cerc de cercetări (în studiile tehnologice, de exemplu, o energie prea mare poate determina activarea substanței cercetate).

Microtronul a fost prezentat la Expoziția universală de la Montreal și a primit girul lumii științifice.

ELECTROTEHNICĂ

Bacteriile, o nouă sursă de energie

Căutînd surse noi și ieftine de energie, tehnicienii s-au gândit că ar putea folosi capacitatea unor specii de bacterii de a produce cantități mici de curent electric. Așa s-au născut prototipurile așa-ziselor pile cu bacterii, care pot fi biosolare sau bioceanice.

Pare atît de neverosimil ca niște ființe microscopice să poată alimenta un aparat de radio sau altă instalație, încît merită să urmărim cum se petrec lucrurile.

Pila solară se bazează pe lăcomia cu care unele bacterii consumă zahăr. Asemenea unei pile obișnuite, ea posedă doi electrozi. Electroful nr. 1 este scufundat într-o soluție concentrată de zahăr, iar microorganismele se hrănesc cu zahărul care se depune pe el. În cursul acestui proces se formează vapori de apă și bioxid de carbon. Electroful nr. 2 este introdus într-un vas în care se află niște alge verzi. Cînd vasul este luminat de razele soarelui, în interiorul lui are loc o fotosinteză: cu ajutorul vaporilor de apă și bioxidului de carbon produse de bacterii în celălalt vas și transportate printr-un tub, algele fabrică zahăr. La rîndul ei, soluția de zahăr în care plutesc algele traversează un filtru și pătrunde în vasul electrofului nr. 1, închizînd astfel ciclul producției de zahăr — consum de zahăr. Reacțiile biochimice care au loc cu acest prilej dau naștere unei tenstuni electrice care poate fi măsurată cu un voltmetru, însă numai atît timp cît algele primesc razele soarelui. De aceea se continuă cercetările în vederea creării de pile biochimice care să nu fie dependente de lumină. Se așteaptă ca ele să-și găsească repede o utilizare în multe domenii ale tehnicii.

CHIMIE

Moleculelor nu le place singurătatea

Ce se întîmplă cînd aruncăm un pumn de sare în apă sau cînd punem o bucăcică de zahăr în ceai? Răspunsul e ridicol de simplu, îl știe și un copil: sarea și zahărul se dizolvă în lichidul respectiv. Ca orice proces chimic, însă, dizolvarea își are și ea dedesubturile și capriciile ei.

Pentru a le înțelege, să recapitulăm mai întâi cîteva noțiuni familiare și apoi să introducem altele noi, de dată recentă.

În general, după cum se știe, moleculele sînt particule neutre, deoarece cantitățile de electricitate de semn contrar conținute în nucleu și în electronii sînt identice și se compensează una pe cealaltă. Înseamnă oare aceasta că moleculele sînt perfect inerte și nu se manifestă în nici un fel din punct de vedere electric? Atitudinea lor pasivă sau activă depinde de poziția pe care o ocupă atomii din interiorul lor, deci de repartizarea sarcinilor electrice. Uneori se întîmplă ca cele negative să facă net opinie separată față de cele pozitive și să se adune într-un colț al moleculei. În acest caz avem de-a face cu o așa-zisă „moleculă polară” sau „dipol”, care se comportă exact ca un mic magnet, atrăgînd sau respingînd o altă moleculă, evident tot polară, după cum aceasta își îndreaptă spre ea extremitatea de semn contrar ori de același semn. Iată, de pildă, cum arată în spațiu o moleculă de apă: în virful unui triunghi stă atomul de oxigen, care este încărcat negativ, dat fiind că posedă doi electroni în plus, furați de la atomii de hidrogen; la rîndul lor, aceștia au rămas încărcăți pozitiv și sînt amplasați în celelalte două extremități ale triunghiului. Datorită acestui aranjament molecula de apă este un dipol, polul negativ fiind constituit de atomul de oxigen, iar cel pozitiv aflîndu-se între cei doi atomi de hidrogen. Din acest motiv, în lichidele zise polare, ca apa și alcoolii de pildă, moleculele nu plutesc singurate, ci se asociază între ele, dînd perechi alipite față-n față, lanțuri sau cercuri, în așa fel, însă, încît totdeauna să se alăture poli de semn contrar.

Să ne întoarcem acum la sarea aruncată în apă. Cristalele ei sînt formate dintr-o rețea în care alternează ioni de clor negativi (deoarece au acaparat electronul exterior al sodiului pentru a-și aduce orbita exterioară la cifra ideală de 8 electroni, spre care tinde orice atom) și ioni de sodiu păgubiți de electronul respectiv și deci rămași cu o sarcină pozitivă din nucleu necompensată. În această situație, dipolii apei încep să manifeste curiozitate pentru cristalele de sare. Atracția e atît de mare încît nu-i pot rezista și unii se îngrămădesc cu extremitatea pozitivă spre ionii de clor negativi, în timp ce alții, de semn invers, inconjoară ionii de sodiu. La un moment dat forța exercitată de dipolii apei asupra ionilor cristalini ajunge să depășească forța care-i ține pe aceștia din urmă uniți în rețea și atunci, vrînd-nevrînd, trebuie să o părăsească, lăsîndu-și descoperiți alți frați asupra cărora se năpustesc noi molecule de apă. Procesul continuă pînă la dizolvarea completă a tuturor cristalelor de sare. De menționat că, în asemenea cazuri, ionii desprinși rămîn inconjurați de molecule de solvent și că specialiștii numesc acest fenomen hidratare, cînd solventul e apă și solvatare, cînd e vorba de alt lichid.

Cum stăm, însă, cu zahărul ale cărui cristale nu se mai compun din ioni, ci din molecule polare? Practic, dizolvarea se petrece la fel, din moment ce și moleculele zahărului posedă „centre de greutate” electrice diferite: atrase de dipolii apei, ele sînt forțate să treacă în faza lichidă. În soluție, însă, în loc să plutescă ioni hidratați, plutesc complexe formate dintr-o moleculă de apă și una de zahăr.

Mai rămîne de amintit dizolvarea unei substanțe nepolare într-un lichid, care poate fi el însuși tot nepolar sau polar. În aceste cazuri se pare că mecanismul diferă, că nu mai intervin forțe electrice, ci pur și simplu mecanice. Fenomenul ar putea fi asemuit cu eroziunea: tot izbînd corpul solid, moleculele solventului sfîrșesc prin a desprinde din el bucățele infinitezimale și nu se lasă pînă nu îl disociază complet.

LA AEROPORT

— Aveți nevoie de stewardese pentru avioanele-cargouri?

Desen de V. Ptișin

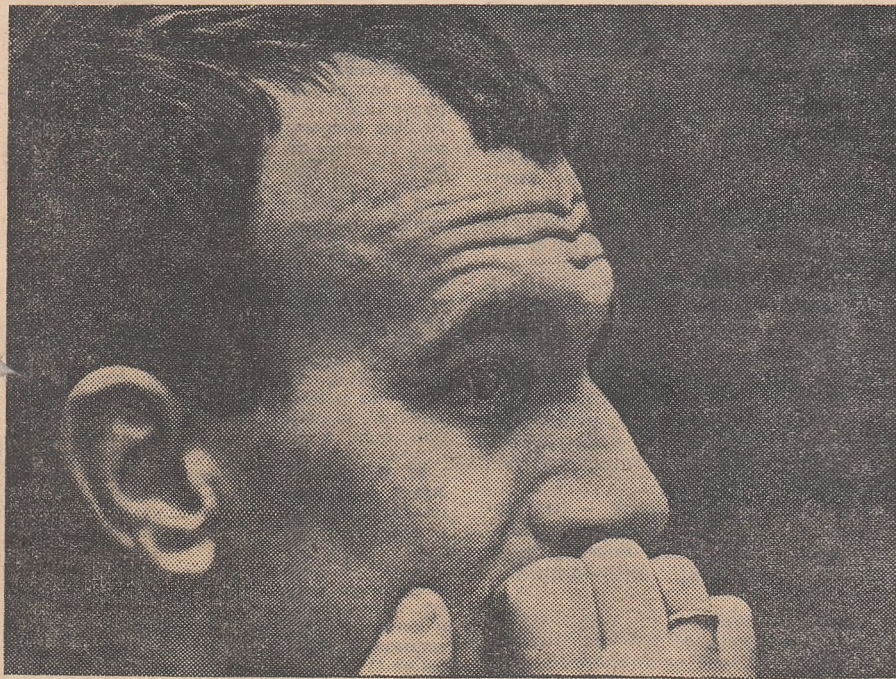

PSIHOLOGIE

Față în față

cu noi înșine

Este oare omul mai sensibil la sugestia venită din afară, la hipnoză, decât la sfaturile pe care și le poate da el însuși prin autosugestie? Nicidcum.

Autosugestia... E accesibilă tuturor?

Ba e chiar mai ușor să învețe câteva metode de autosugestionare decât să hipnotizeze pe altcineva. În această privință experiențele întreprinse de un grup de cercetători din Karaganda, sub conducerea profesorului A. Sveadoșcea, au dat rezultate surprinzătoare. Din 50 de oameni care s-au antrenat cu regularitate sub îndrumarea grupului de cercetători, 40 au învățat să-și ridice sau să-și coboare, în câteva secunde, temperatura pielii cu 3—4 grade, să-și accelereze sau să-și încetinească ritmul activității cardiace, să adoarmă sau să se trezească la comandă, să sporească viteza de percepere și alte „performanțe” de acest gen.

După cum se știe, cuvântul este un excitant reflex-condiționat care influențează centrul nervos din creier răspunzător de anumite funcții ale organismului. În condiții obișnuite, însă, omul e expus și influențelor exercitate de alți factori: zgomot, lumină, imagini vizuale, care diminuează efectul unei comenzi verbale și fac ca centrul nervos, careia îi fusese adresată, să nu i se supună. Cum poate fi neutralizată avalanșa de excitații nervoase nedorite? Dacă ținem seama de împrejurarea că excitațiile nervoase sînt întotdeauna însoțite de încordare musculară, răspunsul e limpede: să ne relaxăm mușchii. Acțiunea va avea un efect calmant asupra scoarței cerebrale. Cercetătorii din Karaganda au demonstrat că o totală relaxare musculară determină un început de stare hipnotică a creierului, care intră într-un stadiu intermediar

între somn și veghe. În această stare, cuvintele pot să se facă ascultate de centrul nervos, iar repetarea lor sună ca o comandă careia organismul i se supune fără să crîncească.

Iată câteva din recomandările elaborate de cercetătorii kazahi.

În poziție șezînd, înclinați ușor capul în față; minile vi se odihnesc pe genunchi, picioarele vă sînt depărtate fără efort. Sau în poziția culcat, cu capul pe o pernă joasă, îndoiți ușor brațele din coate, cu palmele în jos. În una din aceste poziții repetați, în gînd, de mai multe ori: „Mîna mea dreaptă e foarte grea!” După 5—6 repetări intercalați propoziția: „Sînt foarte calm”. Se execută de trei ori pe zi. Pentru control încercați, din cînd în cînd, să ridicați puțin mîna dreaptă. După un răstimp de antrenament senzația de greutate va apărea și la mîna stîngă, apoi la amîndouă picioarele și în tot corpul. Exercițiul e corect făcut cînd senzația de greutate apare foarte limpede.

Cînd e efectuat înainte de culcare, exercițiul poate ajuta la combaterea insomniei.

După ce v-ați însușit tehnica „greutății”, încercați-o pe aceea a căldurii. În una din cele două poziții de mai sus produceți întîi starea de greutate, după care repetați în gînd: „Mîna mea dreaptă (sau stîngă) e caldă” și din cînd în cînd: „Sînt foarte calm”. Întocmai ca în exercițiul precedent, senzația de căldură va cuprinde în cele din urmă tot corpul. Ca să ieșiți din „transă”, executați câteva mișcări bruște îndoind brațul din cot și însoțind mișcările de inspirații și expirații adînci.

Pentru înlăturarea tensiunii nervoase, a stărilor de neliniște, încercați acest remediu simplu: strîngeți pumnul și apoi relaxați degetele spuneti în gînd: „Sînt calm. Sînt calm”.

Se recomandă ca, pentru o cît mai bună concentrare, exercițiile să fie făcute cu ochii închiși. Durata însușirii unui exercițiu e de două săptămîni.

Deși acest antrenament, numit autogen, nu are contraindicații, exercițiile mai complexe, privind ritmul cardiac, respirația, insensibilitatea la durere se

fac numai sub controlul specialiștilor, nocivitatea lor constînd într-o eventuală execuție greșită.

Cele de mai sus pot contribui la fortificarea voinței și atenției, iar autosugestia „Sînt calm” nu strică nimănui.

GLOBUL ÎN LABORATOR

Cercetări și ipoteze noi

● Păreră, general admisă — cel puțin pînă în momentul de față — e că acum două sau trei miliarde de ani viața a luat naștere pe Pămînt în apele puțin adînci ale oceanului originar, sub lumina Soarelui și în timp ce globul nostru, încă incomplet solidificat, răspindea căldură.

Cercetări recente, bazate pe experiențe minuțioase, par însă să indice că sinteza vieții s-ar fi putut produce, dimpotrivă, într-un climat rece.

Intr-adevăr, din cei trei componenți principali ai celulelor vii (acizii aminici, polimidinele și purinele) mai ales cel din urmă se formează foarte

bine la temperaturi joase, printr-o succesiune de înghețări și dezghețări. Momentul crucial pentru sinteza purinelor s-ar situa chiar la minus 10 grade Celsius.

Încît „supra primordială” (cum îi spun biologii) a fost poate o cremă înghețată — remarcă recent un cronicar științific.

● Din cercetările de ultimă oră asupra alcoolismului rezultă că singele alcoolicii cronici reține un procentaj de alcool mai mare decît acela a băutorilor obișnuși, oricare ar fi cantitatea absorbită. De unde un cerc vicios.

● Cincizeci de mii de tone pe un degetar; aceasta este presiunea pe care o va dezvolta o gigantică presă aflată în momentul de față în construcție în Uniunea Sovietică. Ea va semăna cu o turelă de cuirasat și va fi adăpostită într-o clădire cu zece etaje. După cum arată academicianul Leonid Vereșciaghin, directorul Institutului de fizica presiunilor înalte, această presă este menită să creeze presiuni apropiate de cele care există în centrul Pămîntului și să faciliteze obținerea de substanțe care nu există încă în natură.

ARHEOLOGIE

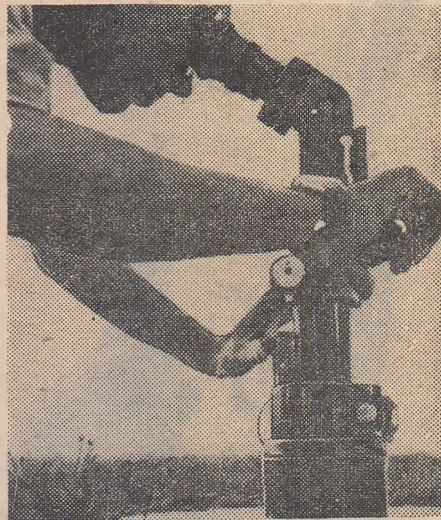
„Ochiul lui Minos” povestește

Pentru a descoperi și conserva comorile trecutului civilizației, arheologii moderni s-au „înarmat” cu toate resursele oferite de civilizația noastră industrială, folosind cele mai recente curceri ale tehnicii. Misiunea lor e foarte importantă și presantă, deoarece nu numai mijloacele moderne de lucru din agricultură, dar și construcțiile industriale, amenajările hidrotehnice și rutiere amenință cu distrugerea măturii arheologice de neînlocuit. Nobila lor activitate urmărește însă și un alt scop: îmbogățirea în mod organizat a marilor muzee ale lumii cu piesele de valoare pe care pămîntul le tănuiește în adîncurile lui și care erau scoase la iveală întîmplător, de către „amatori”, savanții fiind astfel privați de multiple informații pe care le aduc săpăturile efectuate în mod științific.

Zonele arheologice ar putea fi comparate cu niște aisberguri. Niște aisberguri ale timpului: cinci, șase secole la suprafață și două milenii sub sol, cu forumuri, coloane, arene, apeducte. Uneori, e suficient să „zgîrii” terenul și ies la iveală... Cele mai valoroase vestigii se găsesc însă la adîncimi mari, unde sînt foarte greu de localizat. Arheologii reușesc totuși să le depisteze prin metode moderne, unele dintre ele extraordinare. În Italia, de pildă, țară în care se poate spune că pășești pe istorie, la Monterozzi, în apropiere de Tarquinia a fost descoperită una din cele mai celebre necropole etrusce. Recent, tot aici a fost localizat un nou mormînt deosebit de valoros, „Mormîntul olimpiadelor”, împodobit cu minunate fresce reprezentînd curse de care întreceri atletice. Au fost făcute fotografii care stabileau dimensiunile încăperii, orientarea culoarului de intrare, conținutul ei. Și totuși, pe platoul de la Monterozzi nu fusese întreprinsă nici o săpătură!

Valoroasa descoperire se datora adaptării la arheologie a mijloacelor utilizate în cercetările geofizice. Principiul folosit este următorul: măsurători electrice, electromagnetice sau seismice care scot în evidență anomalii ce trădează prezența unor structuri îngropate. La început, zona de explorat este delimitată prin examinarea fotografiilor aeriene făcute cu filtre speciale, care revelează ochiului versat al specialistului amplasamentul și natura vestigiilor invizibile la sol. De pildă, pavajele fac să crească densitatea și uscăciunea terenului care le acoperă dîndu-i o tonalitate mai clară, urmele vechilor gropi fac să crească umiditatea și favorizează vegetația prezentîndu-se mai întunecate etc. Apoi intervin prospectiile geofizice, de pildă sondajele electrice. Dacă terenul e omogen, măsurătorile se traduc printr-o curbă regulată, dar dacă conține un corp străin, o anomalie, rezistența va crește în cazul unui zid sau va scădea în cazul unei gropi. Unul din cele mai recente aparate portative folosite de arheologi în acest scop funcționează cu ajutorul unei baterii de 12 V, cu un voltmetru electronic și favorizează mult ritmul cercetărilor. De reținut că tehnica folosită este aceea a sondajelor orizontale, în care cîteva zeci de electrozi sînt aliniați la intervale de 4—6 m. Formațiile arheologice o dată reperate sînt folosite și sondajele verticale pentru determinarea adîncimii la care sînt am-

plasate și a naturii lor. În fine, urmează ultima fază. Dacă e vorba de un mormînt zidit, în cavitate este introdusă o sondă fotografică specială care-i filmează interiorul fără să fie nevoie a fi deschis. Putînd pătrunde pînă la o adîncime de 6 metri, de-a lungul unei găuri cu un diametru de 70 mm, sonda

Străpungînd bolțile mormintelor, periscopul descoperă taine îngropate de milenii.

este înzestrată cu un aparat fotografic cu blitz, de unde și numele „Ochiul lui Minos”, care a fost atribuit acestui original periscop terestru. Dispozitivul permite luarea a 12 fotograme la diverse înălțimi pornind de la solul camerei, ceea ce se soldează cu obținerea unei panorame complete a mormîntului.

BOTANICĂ

Stimulent în la major

Recent, tînărul savant sovietic Vitali Gorceakov a făcut o descoperire extrem de interesantă, anume că plantele sînt dotate cu un fel de sistem nervos! Pentru unii descoperirea aceasta n-ar părea o noutate căci, se știe, în regnul vegetal există unele specii „ca mimoza sau plantele carnivore, care reacționează la excitații provenite din exterior. Savantul sovietic împinge însă lucrurile mai departe, demonstrînd că toate plantele dau astfel de reacții. Punctul de plecare a fost o observație făcută de dascălul lui, profesorul Gunar. Cu prilejul unei experiențe, acesta constatase că frunzele pe jumătate ofilite ale unei plante își reveneau sau mai bine zis reîncepeau să trăiască, de îndată ce rădăcinile erau udate, cu mult înainte ca apa să fi avut timpul să ajungă pînă la ele. E deci foarte probabil, a tras concluzia profesorul, că rădăcina emite un semnal care e transmis frunzelor. Ținînd seama de această părere, Vitali Gorceakov a hotărît să continue experiențele, pentru a dovedi existența acestui semnal. Și a început prin a studia în mod sistematic reacțiile diverselor plante la variațiile de temperatură și la excitații chimice.

Între alte plante, dovleacul s-a dovedit a fi un subiect excelent prin faptul că tija lui conține importante fascicule conductoare. Conectînd niște microelectrozi și creștînd rădăcina ceva mai jos, la o distanță de 30 sau 40 cm, savantul a înregistrat numai după cîteva secunde un impuls electric! Dovleacul are, deci, un „sistem nervos” asemănător cu cel al animalelor. Repetînd experiența, el a ajuns la concluzia că plantele posedă organe specializate. Astfel, rădăcinile sînt extrem de sensibile la excitații chimice, tijele reacționează în-deosebi la acțiunile mecanice, iar frunzele la variațiile de temperatură. Confirmînd astfel unele ipoteze, Vitali Gorceakov a declarat, în fine, cu prilejul unor comunicări, că muzica clasică favorizează creșterea plantelor, în timp ce jazzul o defavorizează.

Chimiștii și chirurgia sovietici au inventat recent o metodă de conservare a fesuțului osos în blocuri de masă plastică.

SFATURI PENTRU TINERELE MAME

Tehnica alăptării

Oricât de paradoxal ar părea titlul articolului de față el este, dedicat *tehnicii*, adică modului corect în care trebuie alăptat nou-născutul. Aceasta, deoarece — din păcate — cu toate îndrumările medicului și moașei, copilul este deseori „victimă” ignoranței de care dă dovadă tinăra mamă, lipsită de experiență. Or, din momentul în care copilul este pus la sân, mama trebuie să știe cum și cât timp să-și alăpteze odrasla pentru ca aceasta să se dezvolte armonios.

Orarul suptului se fixează la cinci supturi în 24 ore, perioadele de supt fiind cele care corespund mai bine felului de viață al mamei. Fără să susținem o fixitate a orelor de supt, ni se par a fi cele mai potrivite următoarele: 6, 10, 14, 18 și 22, cu diferențe cam de jumătate de oră în minus sau în plus. Copiilor debili sau leneși la supt li se poate mări numărul supturilor la 6 în 24 ore (de exemplu: 6, 10, 13, 16, 20, 23). Noaptea, însă, „repaus obligatoriu” de 7—8 ore. Dacă totuși copilul plînge, țipă, în cursul nopții, el poate fi calmat dîndu-i-se câteva lingurițe de ceai de mușetel.

Durata suptului nu trebuie să depășească 15—20 de minute, deoarece suptul prelungit provoacă fisurarea sînelui, așa-zisele ragade, extrem de dureroase și care, neingrijite, se infectează, ceea ce atrage după sine întrepruperea pentru un timp a alăptării.

La mamele care au născut prima oară, secreția lactată poate întârzia uneori chiar 6—8 zile. Dacă hipogalactia se prelungește, copilului — pînă la acoperirea nevoilor sale prin lapte matern — i se vor da amestecuri de lapte de vacă sau babeurre (1/2 lapte de vacă + 1/2 șlaim de orez + 5 la sută zahăr). Pentru a aprecia cantitățile de lapte matern necesare copilului în primele 7 zile de viață, există o metodă foarte simplă de memorizare și anume: numărul zilelor scurse de la naștere minus una și înmulțit cu 60 adică $(N-1) \times 60$. De exemplu, un copil de 5 zile va suge $(5-1) \times 60 = 240$ ml. Din ziua 10-a și pînă la sfîrșitul primei luni, cantitatea de lapte crește la 5—600 ml pe zi.

De obicei, la fiecare supt trebuie să i se dea copilului alt sîn. Pentru excitarea glandei mamare prin supt, i se poate da copilului să sugă cîte 10 minute din fiecare sîn, purtînd însă grija ca la suptul următor să se dea întîi sînul din care copilul a supt la sfîrșit. Dacă copilul nu golește prin supt tot sînul, se poate ajuta golirea fie prin manevra de „mulgere” a laptelui rămas, fie prin utilizarea unei pompe de lapte.

În timpul suptului, auzim de cele mai multe ori un zgomot care însoțește înghițitul, în urma faptului că o dată cu laptele copilul înghițe și o cantitate de aer. Pentru evacuarea acestuia

din stomac, copilul va fi ridicat vertical și ușor bătut pe spate sau clătinat pentru a se favoriza evacuarea gazelor.

Cînd mamelonul este plat sau cu un sfîrc prea mic, sugarul trebuie ajutat de mamă, care trebuie să știe cum să-i ofere copilului mamelonul. Va urma eventual stoarcerea sau pomparea restului de lapte, care se va da copilului în continuare, cu lingurița. În unele cazuri se recurge la un mamelon artificial, copilul sugînd acum printr-o tetină de cauciuc, înfiptă în piesa de sticlă.

În fine, dacă alimentarea nu este posibilă nici în acest fel, stoarcerea sînelui se poate face și cu pompa de lapte, cantitățile obișnuite de lapte administrîndu-se copilului cu biberonul.

Dr. Tamara Sciakina

LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

Gușa

și combaterea ei

Gușa endemică este o boală răspîndită pe toată suprafața pămîntului, mai ales în regiunile muntoase și submuntoase, în care lipsește iodul din apă și din alimentația populației.

Se mai adaugă apoi și tulburări în buna folosire a iodului în organismul acestor bolnavi, cît și un aport mărit de calciu — în regiunile calcaroase — care împiedică folosirea iodului.

Producerea bolii este, de asemenea, favorizată de o igienă defectuoasă, surmenaj, alimentație lipsită de proteine (carne, ouă, brînză, lapte), consum exagerat de varză, intoxicații diverse etc. Boala este mai frecventă la femei decît la bărbați și se întîlnește mai des între 5 și 20 de ani.

Semnul cel mai vădit al bolii este umflarea mai mare sau mai mică a glandei tiroide (aflată în regiunea anterioară a gîtului). Umflătura nu este dureroasă, avînd pielea de deasupra netedă și de culoare obișnuită. Bolnavii de gușă au o voce răgușită, adesea gîgăvesc și sînt de înălțime mai mică decît copiii sau adulții sănătoși de aceeași vîrstă. Capul este mare, disproporționat, nasul turtit, gura largă, dinții neregulați și cariați. Fața prezintă semne de îmbătrînire precoce și uneori caracterele sexuale sînt oprite în dezvoltare.

În formele grave ale gușii, apar tulburări ale sistemului nervos ca: debilitate mentală (pînă la forma de „cretinism endemic”), surdo-mutitate, bilială, atît la bolnavi cît și la urmași. Gușajii învață cu greutate și uită cu ușurință.

Tratamentul și prevenirea gușei endemice sînt strîns legate de administrarea iodului la populația din regiunile gușogene. La recomandarea personalului medico-sanitar populația din aceste regiuni va folosi în alimentație, obligatoriu, sare de bucătărie iodată. Copiii și femeile însărcinate vor lua tablete cu iod pentru preîntîmpinarea bolii.

Populația din regiunile de dealuri și submuntoase, și în general din toate regiunile cu gușă, trebuie să se hrănească cu alimente proaspete și de bună calitate — carne, ouă, lapte, brînză, legume, fructe, zarzavaturi, pentru că acestea conțin iod în cantitate mai mare.

O dată apărută, gușa trebuie examinată și tratată de medicul endocrinolog.

Dr. I. R. Gorunov

TERAPIE

Tranchilizantele și efectele lor nedorite

Evoluția terapiei cu tranchilizante a urmat în linii mari toate etapele prin care au trecut medicamentele moderne. Un specialist a schematizat evoluția ideilor despre un medicament printr-o curbă în care se înregistrează următoarele contradicții: 1. O altă idee stupidă! 2. E minunat! Simplu, ieftin și foarte eficace. 3. Este un medicament periculos. 4. Folosit cu grijă, în cazuri selecționate este cel mai bun tratament pentru boala X.

Aceste oscilații firești, fără să îmbrace aspectul extremist, caricatural, al tabloului prezentat, ilustrează totuși și evoluția părerilor despre substanțele tranchilizante. Inițial, acestea și-au croit cu greutate drum în terapeutică, apoi au fost supraestimate și folosirea lor abuzivă a evidențiat efecte nedorite serioase.

Tranchilizantele importante utilizate în prezent în terapeutică se împart în patru mari categorii:

1. *Tranchilizantele majore* — derivați de fenotiazină (tip Clordelazina — N.R.) și alcaloizi din Rauwolfia (tip Rauervil — N.R.). Au proprietăți tranchilizante, antipsihotice și alte acțiuni centrale însemnate (antivomitivă, hipotermizante etc.).

2. *Tranchilizantele minore* — (tip Benactizina — N.R.) au acțiune tranchilizantă mai slabă, efecte vegetative și, unele, au proprietăți antihistaminice (antialergice).

3. *Tranchilosedative* — (tip Meproamat și Napoton). Sînt tranchilizante, relaxante musculare și analgezice.

4. *Hipnosedative* — sedative și hipnotice barbiturice și nebarbiturice. Provoacă o deprimare a sistemului nervos central.

În medicină, substanțele tranchilizante sînt astăzi de neînlocuit atît pentru tratamentul psihozelor și al nevrozelor, cît și pentru combaterea implicațiilor psihoafective ale unor boli interne. În chirurgie, tranchilizantele (mai ales Clordelazina) au modificat considerabil tehnica narcozei, fiind folosite și pentru obținerea hipotermiei („hibernare artificială”).

Dar tranchilizantele produc adesea și efecte nedorite sau chiar accidente, ceea ce impune utilizarea lor numai la recomandare și sub supraveghere medicală. Astfel, Clordelazina produce relativ frecvent: somnolență, apatie, hipotensiune, mergînd pînă la colaps, tulburări menstruale, de lactație sau chiar tulburări mai grave (icter, dermatite etc.). Rauervilul, hipotensiv cu acțiune lentă, blîndă și prelungită, provoacă adesea, mai ales în doze mari, coșmaruri, stări depresive, convulsii, creștere de apetit, diaree ș.a.

Meproamatul ca și Napotonul folosite cronic în doze mari pot da obișnuință și dependență fizică. Benactizina dă ca efecte nedorite: uscăciunea gurii, tulburări de acomodare și tahicardie.

Toate tranchilizantele provoacă diminuarea unor performanțe și cîteodată somnolență, ceea ce, alături de efectele nedorite menționate, pledează pentru folosirea lor rațională, în doze cît mai judicioase și numai cu aviz medical.

Dr. I. Remizov

Poșta medicului

ADRIANA CHITU — București: Aveți o migrenă grefată probabil pe un teren de disfuncție ovariană. Este necesară în primul rînd o corectare hormonală și apoi, eventual, un tratament neurologic, lucru pe care îl puteți face ușor la cabinetele speciale din Capitală.

GEORGE CONSTANTINESCU — Buzău: În principiu, hipertrofia amigdaliană poate fi operată după vîrsta de 3 ani. Frecvențele pusee acute, ca în cazul băiețelului dv., sînt o indicație majoră. Puteți încerca și 2—3 ani cură heliomarină, care ar putea evita operația.

IACOB P. — București: Adresați-vă clinicii de oftalmologie de la Spitalul Colțea.

LARKI — București: Pentru întărirea sînilor utilizați programul de mișcări pentru trunchi din cartea „Cultura fizică și sănătatea” de dr. Ion Drăgan (Editura medicală).

MARGARETA MIREA — București: Regretăm, dar este greu de la distanță să vă dăm o indicație. Adresați-vă unui medic competent specialist ginecolog din Capitală.

CĂPRESCU VICHENTIE — Brașov: În scleroza în plăci tratamentul, în stadiul actual al cunoștințelor medicale, poate ameliora, dar nu vindeca boala. Printre medicamentele introduse în ultimul timp menționăm: Relaxil (Mianezină) 3—4 tab/zi, Meticarbamol (Robaxin) 0,5—1,5 g/zi și Cloroxazonă (Paraflex) 0,25—0,75 g/zi. Tratamentul trebuie condus de medicul specialist.

V. I. D. — Petroșani: 1) La vîrsta dv. creșterea în înălțime este în general oprită. 2) Pentru o creștere ponderată vă recomandăm: Hidrazida I.N. 3x2 tab/zi asociat cu cîte 1 tab. Electovif timp de o lună și concomitent injecții cu insulină 5—10 unități/zi înainte de masa de prînz. Regim bogat în făinoase, dulciuri, grăsimi și proteine (carne, lapte, ouă etc.).

M. RĂȚOI — București și **POPA FLO-RICA** — Fintina Mare: Același răspuns ca mai sus: V. I. D. — Petroșani, la punctul 1.

A. P. — Galați: Ne pare rău că trebuie să vă dezamăgim. În situația mamei dv. orice tratament nu poate avea decît o valoare paliativă, pasageră. Procesele patologice sînt prea grave pentru a mai putea fi influențate etiologic.

DUMITRU SANDU — București: Sfatul nostru? Nu mai citați tratamente medicale! Altfel vă veți descoperi și alte boli, ca eroul din „Trei într-o barcă” de Jerome K. Jerome.

(Continuare în pag. 11-a)

JAPONIA

Simfonia fantastică a unei metropole...

Primul contact cu Tokio te lasă perplex. Orașul pare o aglomerare urbană supraetajată. Șirurile de vagoane ale metrourilor sînt înghițite de tuneluri, fluxul de mașini inundă străzile, de obicei înguste, iar deasupra lor se întretaie autostrăzi de beton, suspendate pe piloni masivi. Și mai sus, în fine, e monoraiul, după care urmează, aproape de firmament, sarabanda reclamelor. Vuiețelul trenurilor electrice, concertul claxoanelor, cacofonia difuzoarelor, larma mulțimii se contopesc într-o simfonie fantastică intonată de imensul oraș întins pe zeci de kilometri pătrați.

E cam greu să te acomodezi cu Tokio. Metropola nu te farmecă de la prima privire, ca Parisul sau Roma, dar cînd începi s-o cunoști mai bine capetei respect. Să ne gîndim numai la faptul că orașul a fost distrus în întregime de cîteva ori de cutremure sau că în fiecare, sau aproape în fiecare toamnă, este bîntuț de taifunuri. Cu toate acestea, Tokio, cu cei 11.000.000 de locuitori ai lui, este cel mai mare oraș din lume, capitala unei țări care, fără să posede importante materii prime, a creat cea mai dezvoltată industrie de construcții navale de pe glob, s-a impus pe primul loc în lumea capitalistă în producția de aparate fotografice, pe locul doi în fabricarea de automobile și aparate de radio și pe locul trei în producția de oțel.

Tokio este un oraș foarte divers. Lîngă clădirea înaltă a unui mare magazin în care se vînd mărfuri din toate continentele, se aține o mică dugheană. Un japonez purtînd un kimono, model secolul al XII-lea, coboară dintr-o limuzină ultra modernă. Un hotel din sticlă și material plastic se învecinează cu o pagodă cu acoperiș supraetajat, îndoit grațios din afară înăuntru.

Pe străzile supraaglomerate pot fi văzute femei îmbrăcate în haine europene, dar mai ales în obișnuitul kimono și purtînd încălțăminte de lemn și copii prinși în spate, bărbați arborînd cămăși de un alb imaculat și elevi; aceștia din urmă merg întotdeauna grăbiți și își înviorază uniforma neagră cu un basc galben deschis, ghiozdan și pantofi de aceeași culoare. E o măsură de precauție, căci petele de culoare deschisă sînt un semnal pentru șoferi.

Ginza este inima orașului, centrul de afaceri. Noaptea, această arteră oferă un spectacol feroic, este un fluviu de lumină care scînteiază pe o lungime de șase kilometri. Treizeci de mari magazine sînt luminate à giorno. Hieroglife strălucitoare se abat asupra pămîntului sau își iau zborul către țării.

Fiecare e un foc de artificii multicolor. Publicitatea e omniprezentă și universală: un enorm glob terestru turnant face reclamă unei mărci de bomboane; la intrarea în restaurante niște sfere imense te invită să încerci vrăbii fripte sau iahnie de sepie; un film polițist în culori, proiectat pe un ecran între două blocuri, exaltă meritele lîngieriei de nylon. Verbiajul publicitar este uneori întrerupt de benzi luminoase care transmit ultimele știri.

Sub acest suvoi de lumină trepidează viața nocturnă a restaurantelor, barurilor și cafenelelor. Aș fi tentat să spun că, zilnic, dau faliment la Tokio 500 de baruri dar alte 505 își deschid porțile a doua zi.

Dacă Ginza este inima orașului, piața de pește este abdomenul lui. Am avut prilejul să vizitez halele din Paris, suk-uri africane, celebrele piețe de pește din țările scandinave, dar ce am văzut la Tokio n-am întîlnit nicăieri. Tot ce oferă marea, spun japonezii, este comestibil. Dovadă această piață. Bogațiile adîncurilor marine sînt etalate pe o suprafață de 20 de hectare. Pe țărmul golfului sînt îngrămădiți thoni de cîte 300 de kilograme și se află bazine cu calcani mici și bibani; pe tarabe, caracatițele își contorsionează tentaculele lucioase, iar calmarii tresar ca sub efectul unui șoc electric; munți de sepii, crevete, moluște, alge abia pes-

Piața de pește din Tokio, socotită cea mai mare din lume.

cuite care arborează toate nuanțele de verde. Aerul e suprasaturat de iod, de iz de pește proaspăt și de pulbere de stropi sculptorici. Sirenele vaselor pescărești, zgometul căruțelor, clamoarea, rîsetele și strigătele vinzătorilor răsună pînă hăt departe, creînd în imensul cartier o ambianță unică.

...Autocarul nostru străbate Yokohama. În stînga avem golful Sagami, iar în dreapta, evident, munți. Căci munții devorează trei sferturi din suprafața arhipelagului nipon, așa încît fiecare metru pătrat de pămînt este neprefuit, mai ales în orașe. De aceea autostrăzile sînt suspendate pe piloni de beton. De o parte și de alta a șoselelor se întind orezării, plantații de ceai cu arbuști tunși cu grijă, plantații tinere de bambus. O peliculă de material plastic protejează culturile de fragi și castraveți împotriva înghețurilor matinale. Fiecare metru e folosit, pămîntul e parcelat în loturi microscopice. De fiecare lot depinde viața unei familii.

Șoseaua ne duce de-a lungul mării, spre poalele unor lanțuri muntoase. Străbatem niște așezări cu căsuțe frumose cu acoperișuri strălucitoare ca porțelanul. Oare ce se află în interiorul acestor locuințe minuscule?

I-shoku-ju, spun japonezii. Expresia cuprinde tot ceea ce e nevoie ca să trăiești. I — înseamnă haine, japonezii

sînt întotdeauna corect îmbrăcați, shoku — hrană, iar ju — locuință.

În minusculele căsuțe mobilierul e aproape absent. E înlocuit de tatami, rogojini de aproximativ 1,5 m², pe care japonezii dorm, mîncă și-și petrec, în genere, toată viața de acasă. O familie alcătuită din 4 sau 5 persoane trăiește de obicei pe 5 sau 6 tatami.

...Itinerarul nostru ne duce spre sud. Lăsăm în urmă imense întreprinderi industriale. Și din nou ne apar în cale căsuțe cu acoperișuri de porțelan. Aproape în fața fiecăreia se leagă în bătaia vîntului crapi înveliți în hirtie și agățați de niște prăjini înalte. Curînd va fi kodomo no hi, sărbătoarea băieților mici. Cîți crapi sînt în vîrfurile bătuțului, atîția băieți sînt în familie. Crapul este simbolul forței și al dragostei de muncă. Treceam apoi prin exuberanța trandafirie a sakurai-ilor în floare și printre tufișuri de azalee. Primăvara la Honshu e de o frumusețe fascinantă. Probabil că de aceea în fața restaurantelor de lux de pe țărm e parcat un număr atît de mare de mașini.

Compania aeronautică J.A.L. ne-a ajutat să călătorim după toate canoanele turistice: hoteluri de lux, plimbări pe mare, răsărit de soare pe Fuji Yama. Și, bineînțeles, temple, nenumărate temple budiste, mici sau mari cît o clădire cu trei etaje.

La Kyoto, care a fost mai bine de o mie de ani capitala Japoniei, am vizitat un templu celebru. Sub elegantul lui acoperiș în formă de aripi de rîndunică meditează 1001 statui aurite ale lui Budha. Fiecare are unsprezece fețe, o mie de ochi și patruzeci de mîini și în fiecare mină Budha ține cîte un ochi.

— De ce o mie și una de statui? — I-am întrebant pe călugărul care vindea suvenir.

Costa Rica este una din puținele țări din America Centrală și America de Sud în care majoritatea populației e alcătuită din creoli (80 la sută), urmași ai colonizatorilor spanioli, care au stăpînit acest teritoriu timp de cîteva secole. Acum cîteva ani, din cei aproximativ 1.300.000 de locuitori, numai circa 1.200 erau indieni, întrucît această străveche populație băștinașă, prigonită și crunt exploatată pe plantații și în mine, a fost exterminată aproape în întregime în veacurile XVI—XVIII.

Se mai spune că Costa Rica este una din țările cu cel mai mare număr de știutori de carte din această regiune a globului. Populația e alfabetizată în proporție de 80 la sută. De asemenea, istoria țării a cunoscut relativ puține lovituri militare și aproape deloc dictaturi militare de lungă durată. Ea a renunțat la armată ca organizație permanentă, menținînd numai poliția.

Costa Rica e o țară frumoasă, cu peisaje pitorești și întinse păduri tropicale cu arbori de esențe prețioase: cedri, balsam, copaci cu lemn roșu, trandafirii, de abanos etc. Dar pe alocuri aceste frumuseți sînt amenințate cu distrugerea din pricina cutremurelor frecvente și a erupțiilor vulcanice. Și San José, cocheta capitală a țării, așezată într-un podiș cuprins între lanțurile Cordilierilor, deci într-o zonă bîntuț de cutremure, este foarte expusă. La pagubele pricinuite de zguduirile scoarței terestre se mai adaugă apoi și gravele pierderi provocate de erupțiile vulcanului Irasu. aflat la numai 25 de kilometri de oraș.

Cea mai puternică erupție a acestui vulcan „uscăt”, cum i se spune, pentru că Irasu nu aruncă lavă încinsă ci o „ploaie” de nisip și cenușă, a avut loc în 1917. Timp de doi ani, asupra orașului a continuat să cadă o ploaie de nisip. Următoarele erupții s-au produs în anii 1933 și 1943. A urmat apoi o lungă perioadă de acalmie, în care terenurile din preajmă s-au așternut cu un covor gros de iarbă grasă, pe care pășteau numeroase cirezi de vaci și turme de oi.

Anul 1963, însă, a adus mari necazuri locuitorilor din San José și din împrejurimi. Vulcanul s-a trezit din lunga-i somnolență și a zvîrlit asupra fertilei regiuni de la poalele lui un strat gros de nisip și cenușă, distrugînd totul în cale, nelăsînd în viață nici un tufiș, nici o pasăre, nici o insectă. Vîntul a purtat norul gros negru-cafeniu pînă la San José, așternîndu-l pe acoperișurile clădirilor, în parcuri și pe străzile orașului.

În magazine au început să fie foarte solicitați ochelarii protectori și măștile pentru respirație. Dar ploaia de nisip și cenușă continua să cadă. După două luni aeroportul a trebuit închis pentru avioanele de transport și traficul pe liniile de pasageri a scăzut considerabil. Praful vulcanic distrugea carcasa metalice ale clădirilor, avioanele, trenurile, automobilele. Timp de un an, cît a durat erupția, Irasu a zvîrlit peste trei milioane de tone de nisip amestecat cu cremene, fier, aluminiu, magneziu și alți oxizi. Sănătatea celor un milion trei sute de mii de locuitori ai țării era serios amenințată, iar viața din capitală și din împrejurimi paralizată. Erau zile cînd orașul se cufunda în beznă, pentru că perdeaua de nisip și cenușă acoperea soarele. Praful vulcanic de diverse culori: negru și galben, roșu și cafeniu pătrundea în case prin ferestrele acoperite cu plasă. Nici fișiiile de pînză umede care protejau ferestrele și ușile secțiilor de chirurgie ale spitalelor nu mai erau de nici un folos.

Lustragii, ceasornicarii și frizerii aveau de lucru pînă peste cap. Mesteșugarii care produceau măturii nu mai pridideau nici ei, așa încît în cele din urmă a trebuit să se importe măturii din Argentina. În scurt timp, cantitatea de picături pentru ochi vindută de farmacia a crescut de trei ori. Afaceriștii, care scot bani din orice, s-au gîndit să nu piardă nici acest prilej și, printre suvenirile oferite turiștilor, au început să apară și sticlute cu cenușă de Irasu.

Abia după zece luni, o ploaie puternică și salvatoare, de data aceasta una adevărată, s-a abătut asupra stratului gros de nisip și cenușă — care amenința să sufocă în primul rînd capitala și împrejurimile ei — purificînd atmosfera. Erupția vulcanului a încetat și ea, spre marea bucurie a costaricanilor; dar răgazul a fost de scurtă durată. Curînd un nou val de cenușă se așternu pretutîndeni, iar două cinematografe se prăbușiră sub greutatea lui.

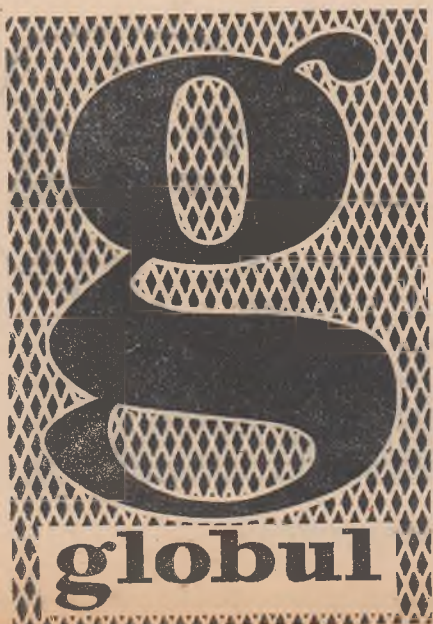
Cel mai mult însă a avut de suferi agricultura țării; au fost distruși mai bine de 80.000 de acri de cultură și pășuni, iar mii de animale și-au pierdut dinții mîncînd iarbă îmbibată cu nisip... Încît teama costaricanilor de vulcanul lor „uscăt” este perfect îndreptățită.

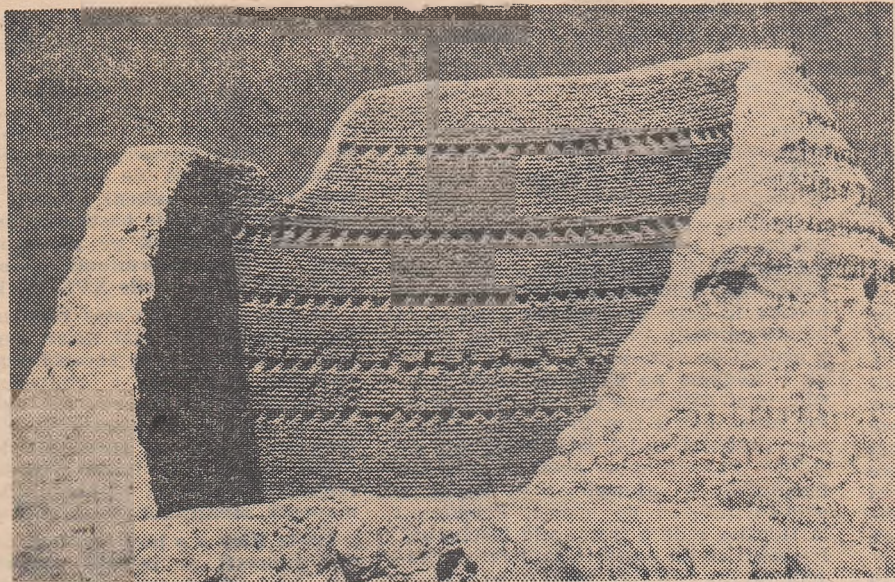
I. Kestenkov

COSTA RICA

O ploaie de nisip și consecințele ei...

În traducere din spaniolă Costa Rica înseamnă Țărm bogat. Probabil că în 1502, cînd a debarcat pe coasta ei, Columbus a fost puternic impresionat de vegetația luxuriantă. Scaldată de o parte de apele Mării Caraibilor, iar de cealaltă de Oceanul Pacific, Costa Rica este străbătută de la nord la sud de un lanț de munți, Cordilierii centrali, cu o serie de vulcani activi — patru la număr — dintre care cel mai înalt și mai primejdios este Irasu (3.421 metri).

Printre nenumăratele vestigii istorice din Asia Centrală se află și ruinele acestei construcții neobișnuite: umplută cu zăpadă în timpul iernii, clădirea servea vara drept frigider.

NOCTURNĂ

Pe o lungime de undă secretă

Ca într-un roman de aventuri, de garajul unei clădiri impozante se apropia o limuzină, bărbatul de la volan răsucea un buton care în mod obișnuit nu se află pe tabloul de bord al unui automobil și poarta garajului se deschidea automat. Limuzina intra înăuntru și din nou, ca la semnalul unei baghete magice, poarta se închidea de la sine. Bărbatul de la volan era V. Graciov, specialistul-șef al serviciului de proiectare a instalațiilor automate industriale din Omsk.

Vecinii se obișnuiseră cu pasiunea lui de a inventa tot felul de mașinării nu numai pentru întreprinderea lui, ci și pentru propria-i locuință. Dar într-o bună zi...

Graciov se întoarse dintr-o lungă plimbare în afara orașului și urcă în apartamentul lui. Peste câteva minute răsună, însă, soneria de alarmă (inginerul nu uitase, firește, să monteze la poarta garajului un dispozitiv care dădea alarma oricând altcineva decît el încerca să deschidă poarta). Cobori la garaj. Poarta era deschisă, dar nimeni nu se afla în preajmă, iar automobilul era la locul lui. „S-o fi defectat cibernetica mea”, gîndi Graciov. Dar aparatura funcționa perfect. Inghinerul dădu din umeri și intra în casă. Dar nu apucă să se așeze că soneria zbirni din nou...

Povestea se repetă de cîteva ori, pînă noaptea firziu. Exasperat, Graciov se adresă unui milițian.

— Nu sînt nici beat nici nebun, îi declară milițianul după două ore de pîndă, dar am văzut cu ochii mei cum poarta garajului dumitale se deschide și se închide singură.

Se spune că noaptea e un sfetnic bun. Noaptea aceea îi păru inginerului Graciov cam lungă, dar spre dimineață îi veni o idee. Se apropie de telefon, formă un număr și întrebă amenințător:

— Tu ți-ai virit coada aici, nu-i așa? Într-adevăr, așa era. Prietenul și tovarășul de muncă al lui Graciov, inginerul I. Naroditki, și el pasionat inventator „își virise coada”. Dorind să-i facă o farsă amicală, construiseră un dispozitiv mai puternic decît al lui Graciov, dar funcționînd pe aceeași lungime de undă, și-l experimentase în noaptea cu pricina.

Farsa n-a rămas, însă, fără urmări. „Mașinăriile” celor doi prieteni și-au găsit aplicații în uzinele siberiene în chip de sisteme de teleghidare a mașinilor-unelte și a proceselor tehnologice.

CÎND N-AI ÎNCOTRO

Orașele de sub orașe

Centrul unui oraș modern e construit pînă la refuz. Edificiile cu etaje din ce în ce mai numeroase, locurile de parcare etc. nu lasă nefolosit nici

un petec de spațiu. În afară de cel subteran, unde s-ar găsi destul loc ca imaginația constructorilor să devină realitate.

Specialiștii japonezi au fost cei dintîi care și-au aruncat privirile spre pămîntul de sub picioarele lor. Rezultatul acestei investigații este apariția unor mari complexe comerciale și culturale subterane în 25 de orașe ale Țării Soarelui-răsare. Complexele s-au afundat în pămînt la o adîncime de două etaje. Ele sînt formate din restaurante și baruri, magazine universale și băcănii, bănci, birouri administrative, cinematografe. Ascensoare și escaletoare rapide transportă pe vizitatori în aceste orașele subterane, în care florile multicolore, ferigile, aerul condiționat (mult mai curat decît cel de la suprafață) îi fac să se simtă la largul lor. Zilnic, un complex subteran e vizitat de circa 500.000 de persoane.

Constructorii de „shikagai” cum sînt numite în Japonia complexele subterane, se întrec în a le face cît mai variate și mai atrăgătoare. Cel de sub orașul Kobe, de exemplu, împărțit în microraiioane, e cunoscut prin pitorescul lui, iar „shikagai”-ul de sub Osaka e celebru prin magazinele lui somptuoase. Complexul subpămîntean are tot ce-i trebuie unui oraș, fie el și în miniatură, inclusiv poliție proprie.

În Europa, construcția primului orașel subteran a început la München. El va avea cinci etaje și va adăposti mai cu seamă garaje pentru autovehicule, gări feroviare și stații de metrou.

O. Eleiskaia

MICA ENCICLOPEDIIE

Bătrînul standard

Civilizațiile vechi oferă cea mai bună dovadă că varietatea și frumosul nu sînt incompatibile cu standardul. Într-adevăr arheologii au avut deseori prilejul să constate că strămoșii noștri foloseau un sistem, primitiv, ce-i drept, de standarde. Acum 40 de secole, hitiții își clădeau orașele din elemente de aceeași dimensiuni. Egiptenii modelau, cu mulți ani înaintea erei noastre, cărămizi-standard, iar pe fresce imaginau ostași cu arcuri de dimensiuni și formă identice.

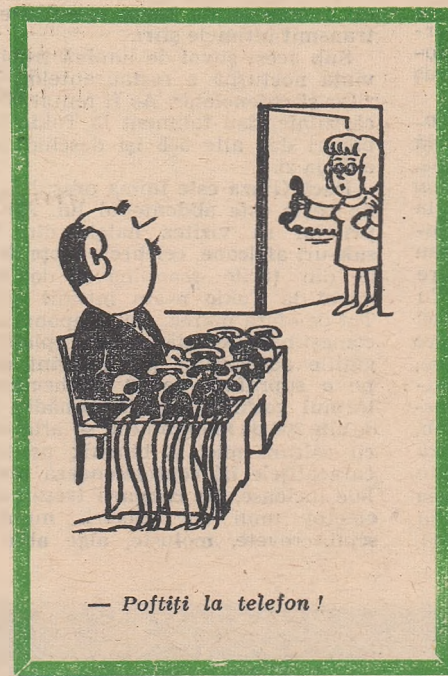
Sistemul de măsuri creat în China acum 5000 de ani avea la bază o unitate de măsură originală, un fluier din 12 tuburi de bambus. Lățimea bambusului era măsurată cu ajutorul muiului negru, ale cărui boabe sînt aproape egale.

Unul din principiile fundamentale ale standardizării, interschimbabilitatea, a fost folosit, pentru intîia oară în istorie, de către romani. Aceștia au construit conducte de apă din țevi cu diametrul de 5 degete și au interzis folosirea în rețeaua urbană a țevilor cu alte dimensiuni. În felul acesta conductele puteau fi reparate ușor, prin înlocuirea cu țevi identice, standardizate.

În secolul XV corăbiile escadrei venețiene, asamblate din piese standard, aveau proprietatea de a se deplasa toate cu aceeași viteză, ceea ce era un element important în desfășurarea unei bătălii navale. Piese de schimb, păstrate în depozitele de pe țarm, puteau înlocui oricînd pe cele avariate.

Un adept al standardizării a fost și țarul Ivan cel Groaznic, care a încercat s-o aplice la fabricarea tunurilor. În 1555 el a trimis la manufactura de arme din Novgorod doi specialiști moscoviți în turnarea tunurilor cu porunca de a fabrica ghiulele numai cu un anumit diametru, pe măsura standardului gurilor de tun. Opera lui Ivan cel Groaznic a fost desăvîrșită de Petru I, care a interzis categoric fabricarea altor tipuri de tunuri în afara celor trei stabilite de el. Tot Petru I a introdus standardizarea pe șantierul navale din Rusia.

Astăzi standardizarea este aplicată nu numai în cadrul unei țări, ci și pe scară internațională, cea mai reprezentativă instituție la acest nivel fiind Organizația internațională de standardizare (I.S.O.)

— Poștiți la telefon!

PRIMUL DICȚIONAR

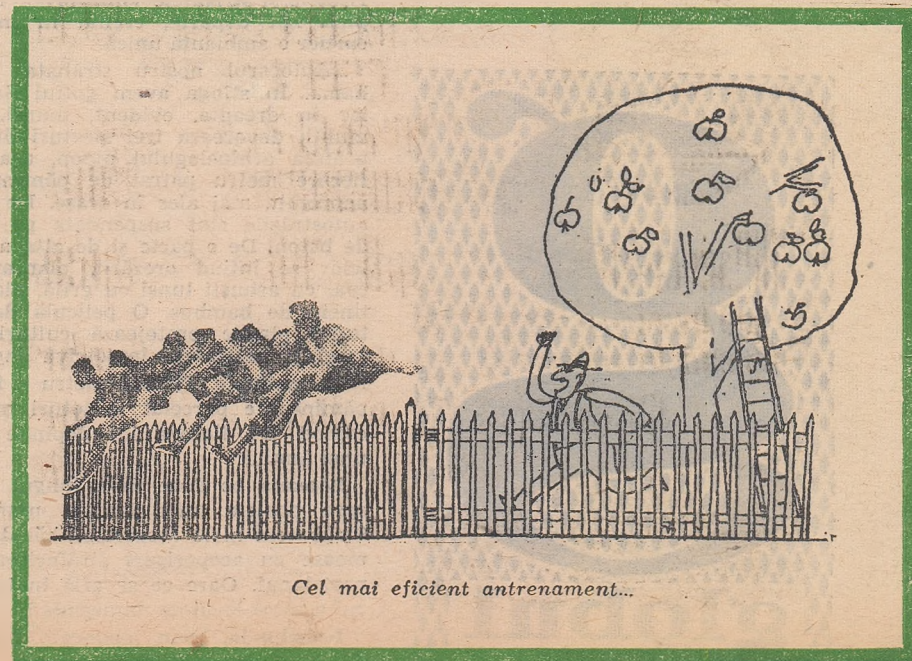
400 000

de prejudecăți

Profesorul W. Hand, de la Universitatea din Los Angeles, a adunat timp de douăzeci de ani sute de mii de prejudecăți răspindite printre locuitorii Americii. Ele vor alcătui un voluminos dicționar.

Cele mai multe credințe naive — afirmă profesorul Hand — se întîlnesc la oameni cu intelințieri periculoase: mineri, marinari, cei ce lucrează la înălțimi mari sau în locuri izolate etc. În aceste medii se poate auzi că „Un căpăstru atîrnat deasupra patului alungă ăntării”, „Cel ce vinde albine atrage asupra lui nenorociri”, „Boxerul care de pe ring salută un prieten va pierde meciul”.

„Dicționarul de prejudecăți americane”, prima lucrare de acest fel, însușește deocamdată 400.000 de credințe populare. Dar profesorul Hand intenționează să-și continue opera încă 5-7 ani de acum înainte. Studiind originea și explicația prejudecăților,

Cel mai eficient antrenament...

cercetătorul a constatat că multe dintre ele au fost importate din Europa și transmise din generație în generație pe cale orală, dar că nu toate explică, de ce un lucru trebuie sau nu să fie făcut.

De fapt, profesorul Hand mărturisește că el însuși a căzut victima unei prejudecăți. A citit, de pildă, undeva că pisicile siameze feresc de incendiu casa în care viețuiesc. Și cum n-ar vrea ca truda lui de două decenii să cadă pradă flăcărilor, și-a făcut rost de un superb motan siamez.

A. Sorokin

CLAR ȘI RĂSPICAT

Litere

pentru automobiliști

De-a lungul autostrăzilor se află mii de indicatoare pentru circulația vehiculelor. Din păcate, însă, numai semnele convenționale pot fi deslușite la distanțe mari. Inscripțiile nu se pot citi decît de aproape și încă, de foarte multe ori, nu mai încetinind mersul. De ce sînt mai greu de citit, deși par să fie suficiente de mari și de clare? Pentru că sînt scrise cu aceleași litere. Ori, pentru ca un text să fie foarte citeț literele trebuie să difere una de cealaltă.

Se poate realiza în practică un text care să corespundă acestui deziderat teoretic? Psihologul T. Gușceva și arhitectul T. Lîubimova au încercat o serie de experiențe care s-au soldat cu elaborarea unor litere cu forma și grosimile cele mai convenabile pentru un automobilist. Inscripțiile făcute cu noile litere sînt atât de clare încît pot fi citite de conducătorii auto de la distanța de 90 de metri (actualele inscripții sînt descifrate de la 20 de metri). Inovația va face să scadă numărul contravențiilor la legile circulației și va ușura orientarea șoferilor.

Georg Bauer alias...

(Urmare din pag. 4-a)

lucrase Bauer fusese distrusă în întregime și eram deci scutit de eventualitatea dezagreabilă de a mă întâlni cu un fost „coleg”. În sfârșit, foarte important era faptul că Bauer avea ca militar o specialitate administrativă: șef de birou. Aceasta îmi deschidea accesul la documente și în același timp mă elibera de obligația de a participa la operațiile de pedepsire...

După ce mi-am luat „rămas bun” de la Bauer, m-am prezentat din nou în fața generalului. Acesta mi-a aprobat planul, dar s-a interesat în mod deosebit de starea mea sufletească, întrebându-mă dacă eram destul de conștient de pericolul la care mă expuneam și dacă înțelegeam bine printre ce fel de oameni urma să trăiesc și să acționez.

Acum aveam, însă, mai multă încredere în mine decât la prima noastră întâlnire. De un singur lucru mă temeam și anume că nu voi putea rezista să asist la interogatorii și la schingiuirea oamenilor noștri. Trebuia, însă, să mă pregătesc și pentru asta...

Am trecut la instruire, începând prin a mă familiariza cu problemele speciale ale statului major german și cu subtilitățile mînuirii hîrtilor secrete. Deși mă pregăteam într-un ritm rapid, mi-am însușit totuși destul de bine „cursul”. Îmi dădeam toată osteneala, conștient fiind că cea mai mică greșeală putea să-mi fie fatală.

Trebuia să trec linia frontului, să ajung la Șahti și, afirmînd că eram Georg Bauer, întors din permisie, să mă prezint la secția „I-C”. Tot acolo urma să iau contact cu oamenii noștri prin intermediul cărora aveam să țin legătura cu Pămîntul Mare.

La Șahti l-am găsit îndată pe omul cu care trebuia să mă întâlnesc și am căpătat imediat o uniformă germană. Mai aveam de îndeplinit ultima formalitate: anume, să plec la Dnepropetrovsk și la Iasinovataia ca să-mi vizez permisul de concediu la punctele de control, dat fiind că pe acolo trebuia Georg Bauer să se întoarcă din Germania pe front.

(Va urma)

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

OPREA ION — Pucioasa: În gastrita cu hipocaciditate, lipsa de acid clorhidric nu poate fi compensată decît prin substituante: acid clorhidric of. 3 x 20 picături în timpul meselor, în puțină apă sau acidopeps 2-5 comprimate în apă, în timpul meselor și triferment 3 drajeuri cu 15 minute înaintea meselor principale.

LUMINIȚA BUCUR — București: 1) Trebuie să vă adresați unui specialist endocrinolog, deoarece există tratamente hormonale care încă mai pot face ceva. 2) Repetați examenul ginecologic și faceți un tratament etiologic în funcție de antibiogramă. Numai cu spălături, slabă speranță... 3) Împotriva mătreații, spălarea părului cu săpun de gudron + sulf o dată pe săptămînă și o cură cu loțiunea Gerovital H3 conform indicațiilor din prospectul ce însoțește preparatul. În plus 4 tabl./zi Romavit, timp de 1-4 luni.

TOMUȘ IOSIF — Deva: Problema ne depășește. Trebuie să vă adresați unui agrobiolog. Dar de ce nu folosiți celelalte forme de vitamine?

L. S. — Lugoj: Vă recomandăm în afară de sport, relaxare, fortifiante ale sistemului nervos (ser neurotonic, vit. B1 fortiss, fosfobion cîte 15 fiole lunar, zilnic 1 fiolă), anabolizante (Remineron 3 linguri pe zi, Madiol 3 drajeuri pe zi în celelalte 15 zile), tranchilizante sau sedative cu 1 oră înainte de actul sexual (cîte 1 drajeu Napoton sau 2 tab. Bromoval) și eventual citeva cure de folcisteină U., serii de 15 injecții (1 fiolă zilnic) cu pauză de 4-5 zile, repetate de 3-4 ori.

D. B. S. — Gh. Gheorghiu-Dej: Vă rugăm a ne trimite adresa dv. și tîgurile necesare pentru a vă răspunde, în mod cu totul excepțional, prin poștă.

CORINA IACOBESCU — Tr. Măgurele: La vîrsta dv. încă se mai poate face ceva, dar pentru asta trebuie să vă adresați unui specialist endocrinolog, singurul competent să conducă tratamentul.

MOCAN PAVEL — Oradea: Ne pare rău, dar nu vă putem preciza cînd și nici ajuta să ajungeți dv. la... aparat.

ANGHELUȚA CORNEL — Galați: Vă rugăm să precizați despre ce fire de păr e vorba. Cerem într-adevăr scrisori concise, dar nici în 3 rînduri!

MEDA — Craiova și P. GHEORGHE — București: Vă recomandăm să vă adresați unui medic specialist endocrinolog.

S. BREAZU — Com. Mihai Bravu: Tratamentul acnee pe fondul unui ten gras constă în regim alimentar cu reducerea dulciurilor, grăsimilor, evitarea condimentelor, brînzeturilor fermentate, afumăturilor, verzei; ceaiul, cafeaua și alcoolul se vor consuma rar și cîte puțin. Local, următoarea pastă care se va lăsa peste noapte: Acid acetic diluat (10 la sută), 3 g. glicerină 5 g. Talc 14 g. Ziua, tamponări cu: Trietanolină 8 g, Borax 2 g, glicerină 5 g. Spiritus vini 25 g. Apă distilată 20 g.

ELENA CONSTANTINESCU — București: 1) Pentru prima problemă citiți răspunsul dat sub S. Breazu — Com. Mihai Bravu. 2) Pentru cea de a doua, în afara unui tratament hormonal condus de un medic sînt utile exercițiile recomandate tov. Larki — București.

BLINDA TEOFIL — Timișoara: Fenomenele de parareză care progresează necesită poate o nouă operație de decompresie a măduvei sau poate o reimpobilizare în gips, dar asupra celei mai indicate măsuri terapeutice nu putem hotărî bineînțeles noi. În orice caz, este necesar să vă internați într-o clinică ortopedică imediat după terminarea examenelor.

P.M.P. — Turnu-Severin: În ateroscleroză, doza zilnică de heparină lipocică (comprimate de 0,10 g) este de 0,30-0,60 g, administrate sublingual.

OANA — Birlad: După părerea noastră nu sînt motive de îngrijorare, fiind vorba de o așa zisă leucoree fiziologică, ale cărei simptome vor dispărea printr-o viață sexuală normală, deci după căsătorie. N-ar fi rău totuși să faceți un examen citobacteriologic al acestei secreții. Nu de alta, dar ca să dormiți liniștită...

CONSUMATORI!

În plin sezon, magazinele universale și specializate ale cooperativelor de consum vă oferă — pînă la 19 august — un bogat sortiment de articole de vară cu prețuri reduse între 20-35%.

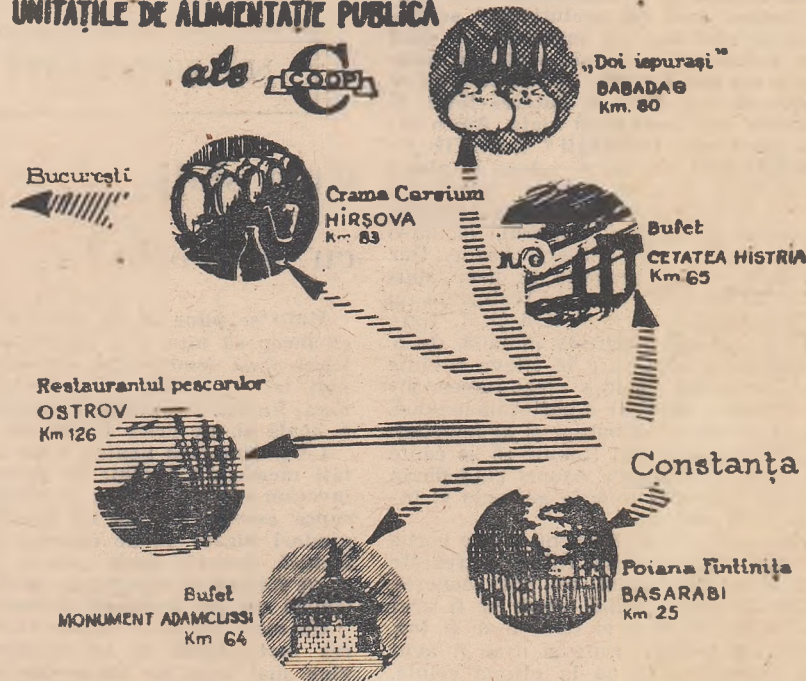
- Imprimeuri și fanteziuri modă din bumbac, fire fine.
- Imprimeuri din mătase artificială, relon și mixte.
- Tricotaje din fire sintetice scămoșate.
- Unele costumașe și sacouri din bumbac pentru copii.
- Șorturi, chiloți baie.
- Rochii, fuste, bluze, compleuri plaje pentru femei.
- Pălării de paie, sacoșe p.v.c.
- Sandale fețe p.v.c. și piei bovine presate.
- Pantofi cu talpă duroflex pentru copii etc.

Deci, vizitați magazinele cooperației de consum de unde vă puteți procura articolele dorite.

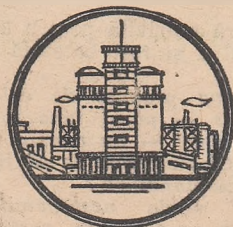
ELEGANT ÎMBRĂCAT
CU
CONFECCIILE
PRODUSE DE
STEAUA ROȘIE
SIBIU

Juristi

PE MELEAGURILE DOBROGENE
UN POPAS AGREABIL ȘI RECONFORTANT LA
UNITĂȚILE DE ALIMENTAȚIE PUBLICĂ

Preparate cu specific dobrogean
(kebab și batal la grătar).

COMBINATUL CHIMIC FĂGĂRAȘ

Regiunea Brașov Telefon 15-20

Produce și livrează,
pe bază de comandă
fermă la prezentare:

- Oxigen tehnic
- Bachelită praf
- Novolac solid
- Novolac alcoolic
- Fenoplac

Informații suplimentare
la Serviciul Desfaceri al
Combinatului. Telefon 15-20

Soția

Cititorii noștri cunosc cazul Vladislav Titov. În nr. 14 din anul acesta am publicat un fragment din nuvela-i autobiografică „Sfidarea morții”. Cartea este un document zguduitor scris cu creionul în dinți. La propria.

Pentru orice eventualitate, însă, reamintim că Vladislav Titov a avut un accident cumplit. Pentru a împiedica o explozie în mina unde lucra, explozie ce ar fi putut ucide peste o sută cincizeci de oameni, el a acoperit cu trupul un cablu de contact prin care treceau șase mii de volți. Șocul a fost monstru-

Rita și soțul ei.

os. Specialiștii afirmă că este un caz fără precedent când un om scapă cu viață după un asemenea șoc.

De fapt și Titov ar fi trebuit să moară. Și nu o dată, ci de trei ori. L-au salvat medicii, medicamentele, dar mai ales soția lui, Rita. Ea l-a obligat să trăiască cu încrederea-i neclintită că trebuie să scape, cu prezența-i permanentă lângă trupul lui mutilat, lângă fărîma lui de viață, a cărei pilpîre firavă a întreținut-o luni de-a rândul, zi și noapte, pînă au învins amîndoi.

Într-un interviu pe care i l-a luat ziaristul N. Mar, Vladislav Titov i-a spus cu vocea gîtuită de emoție :

— Într-o zi, cînd nu mai vroiam să trăiesc, Grigori Vasilievici Bondar, medicul curant și îngerul meu păzitor, s-a supărat și a țipat la mine : „Să ai o soție ca Rita și să mori e rușinos, să știi ! Bărbații care au astfel de soții nu mor, Slava. Chiar dacă medicina e nepuțincoasă”. Și avea dreptate. A fost foarte greu : de trei ori am fost adus înapoi din moarte, m-au salvat în ultima clipă. Sigur, în jurul meu erau mulți medici și tot ce a putut face regimul nostru pentru a salva un om s-a făcut. Dar medicii și medicamente sînt pretutindeni, însă nu pretutindeni se dovedesc mai tari ca moartea. Pe cînd eu, vedeți, am rămas în viață, cu toate că n-am fost convins mereu că o să se întîmple așa. Ritei îi datorez totul. Îi datorez mai mult decît viața. Am o soție adevărată. Înțelegeți ? O SOȚIE ADEVĂRATA. Ce pot să adaug în plus ?

Bărbații le spun soțiilor „jumătatea mea”. Timpul a cam tocit sensul solemn omagial al acestei expresii, lăsînd-o acum mai mult familiară, hazlie. Dar probabil că la originile ei și-au spus „jumătatea mea” cei care realmente nu se simțeau întregi unul fără altul. Există o străveche legendă indiană, de o mare frumusețe, care în câteva cuvinte sună cam așa : cînd a creat lumea, divinitatea a tăiat cîte o portocală în două, după numărul bărbaților și al femeilor. Cele două jumătăți trebuie să se caute și să se întregesc. Atunci cînd devin iar un întreg, domnește armonia și înțelegerea perfectă.

În cazul soților Titov nu mai e vorba de o simplă metaforă. Rita îl întregește pe Slava în modul cel mai concret, clipă de clipă, făcînd tot ce ar fi vrut și trebuit să facă el dacă n-ar fi fost lipsit de ambele brațe și n-ar fi avut tot organismul, pînă la ultima celulă, zguduit de forța distrugătoare a celor șase mii de volți. În interviul amintit, Titov a mai spus : „Rita îmi înlocuiește brațele. Dacă vreți să știți, în mare parte ei îi datorez faptul că am

început să scriu. Pentru mine este o treabă extrem de grea și de complicată, dar după ce ne-am sfătuit amîndoi am hotărît să încerc. Întotdeauna e mai ușor cînd sînt doi, dar mai ales la nenorocire. Pe acest drum nou ea îmi ține loc de ochi, ba mai mult, de conștiință...”

Pînă a deveni ochii și conștiința soțului ei, Rita a mai făcut multe altele, pe un drum lung și dureros. Să o urmărim din clipa cînd a aflat de accident și cînd a venit într-o fugă la spital, unde Titov, care-și pierduse cunoștința, zăcea pe masa de operație.

O soră bătrînă a încercat s-o oprească. Văzuse multe în cariera ei, dar așa caz nu mai văzuse. Și apoi era convinsă că dincolo totul era sfîrșit. De ce să vadă femeia aceea foarte tînără, palidă și cu ochii măriți de spaimă, un spectacol îngrozitor ?

Dar pe Rita n-ar fi putut-o opri nimeni și nimic. Din clipa aceea n-a mai

erăm (din stînga), aerul proaspăt, toate acestea au o influență pozitivă asupra procesului de memorare.

Nu e bine să citim culcați. Din cauza poziției orizontale ochii sînt supuși unei încordări mai mari, care îi obosește repede, creierul se alimentează înegal cu sînge și cu oxigen. În consecință, obosim mai repede și ne cuprinde somnolența... Nu se recomandă să citim imediat după o masă abundentă, fiindcă mîncarea face să crească afluxul de sînge spre organele digestive, „răpindu-l” creierului.

Cîteva cuvinte despre odihna activă care întărește memoria. După două-trei ore de studiu neîntrerupt, cinci minute de mișcări de dezamorțire ne ajută să ținem minte mai bine ceea ce am învățat. Ceea ce confirmă, o dată în plus, că memoria are nevoie de odihnă, de pauze, de alternarea activităților.

Somnul este și el un bun tonic pentru memorie. Cel mai indicat e să învățăm dimineața. Deși unii oameni memorează mai bine seara.

L. Bogdanovici

SPORT

Actualul sezon fotbalistic

Pentru anul acesta, echipele sovietice au perfectat multe turnee în străinătate și vor primi la rîndul lor multe echipe renumite din Europa și America de Sud.

Dar principalul obiectiv al echipelor sovietice este calificarea în Campionatul Europei și în turneul olimpic din Mexic. Noul selecționar, Mihail Iakushin, înlocuitorul lui N. Morozov, are de făcut față aceleiași dificultăți ca și predecesorii săi : coincidența calendarului acestor competiții cu cel al campionatului U.R.S.S.

Prima întîlnire oficială din acest an a adus și prima victorie a formației sovietice — 4 la 3 cu formația Austriei. Cele trei goluri primite de Iașin într-un meci internațional au îngrijorat pe numeroșii iubitori ai fotbalului. S-a ridicat o nouă problemă, pe care numai Iașin va trebui să o rezolve. „El este singurul în măsură să hotărască dacă va continua să apere buturile sovietice sau va ceda locul lui Anzor Kavazașvili” — a scris recent un cunoscut cronicar sportiv. În ce privește atacul, revenirea lui Eduard Strelțov a dus la creșterea potențialului său și i-a dat clarviziunea necesară în fața apărărilor supraaglomerate. Deși nu mai este foarte tînăr (anul acesta va depăși 30 de ani) Ed. Strelțov, jucător de mare finețe și excepțional coordonator, este sufletul echipei. Împreună cu A. Bișevet, jucător percutant și cu un deosebit simț al porții, cu foarte experimentatul I. Cislenco și cu Ed. Malafeev, un adevărat căraș, ei formează un cvartet incisiv, plin de fantezie, capabil să destrame orice apărare. Pe banca rezervelor se află tineri extrem de talentați ca V. Hmelniți, G. Evrinjihin, A. Banișevski, O. Parkuiian gata oricînd să-și dispute cu titularii, de la egal la egal, cîntea de a îmbrăca tricoul naționalei.

Întîlnind la Helsinki, la 20 iunie, selecționata țarilor scandinave, echipa sovietică a obținut un meritoriu 2 la 2. Întîlnind apoi echipa Greciei, în calificările pentru Campionatul Europei, echipa sovietică a făcut un galop de sănătate (4 la 0) care a arătat că se poate totuși conta pe Iașin și că temerile pesimiștilor nu au fost întemeiate.

Dacă prima selecționată și-a găsit astfel formula de echipă, nu același lucru se poate spune încă despre formația olimpică. Antrenorii acesteia, Gavril Kacialin și Nikita Semonian, vor fi nevoiți să opereze remanieri, destul de greu de realizat ținînd seama că jucătorii rămași la dispoziția lor sînt de valori sensibil egale. Locul trei ocupat de această echipă la recentul turneu de la Montreal nu este — consideră forurile de specialitate — pe măsura posibilităților ei. Absența selecționatelor sovietice la turneele olimpice de la Roma și Tokio îi va ambiona desigur pe jucătorii sovietici să obțină bilete de avion pentru Mexico-City. O opțiune serioasă în această direcție a și fost realizată la 28 iunie, prin victoria asupra Poloniei (1—0), la Wrocław.

La toamnă, Dinamo-Kiev și Torpedo-Moscova vor susține primele întîlniri oficiale în Cupa campionilor europeni și respectiv Cupa Cupelor. Pentru Torpedo-Moscova sorții nu au fost prea nefavorabili (în primul tur va întîlni pe Motor-Zwikau). În schimb zeita Fortuna a întors spatele dinamoviștilor din Kiev, aducîndu-le în față, încă din primul tur, pe Celtic Glasgow, cea mai bună echipă de club din Europa, care a smuls acest titlu de pe fruntea

orgoliosului Internațional, la Lisabona ; ce e drept, un Inter ajuns la limita puterilor omenești, o adevărată umbră a aceluia Inter care l-a surclasat pe Honved la Budapesta și l-a înge-nuncheat pe Real Madrid chiar în birlogul acestuia, în aplauzele entuziaste ale madrilenilor.

Dirzenia și dăruirea totală de care dau dovadă fotbaliștii sovietici în toate întîlnirile internaționale îi fac pe numeroșii lor suporteri să privească cu încredere actualul sezon.

CUVÎNTUL UNEI SPECIALISTE

Coafura care ne prinde

Nu-i ușor să creezi coafuri noi. Confruntările cu colegii străini sînt, în această privință, foarte stimulatoare. Recent, am participat la un concurs internațional. Ca punct de plecare al modelului meu am luat coafura Tatianei din „Evgheni Oneghin”. Cărare la mijloc, cozi bine strînse, linii austere în stil modern. Succesul a întrecut toate așteptările. Dar această coafură, ca și

O coafură potrivită pentru adolescente. De altfel a și fost bolezată „Tinerețe”

alte cîteva propuse de colegii noștri din Paris — părul tuns foarte scurt, aproape ras ! — nu convin tuturor femeilor. Ce să facem ca să fim avantajate de pieptănătură ?

Ca și moda vestimentară, moda coafurilor ne oferă un „sortiment” destul de bogat. Părul se poartă mult mai puțin creș, onduleurile sînt din ce în ce mai mari și mai naturale, adăugînd astfel eleganță și feminitate. O noutate : se frizează iarăși părul cu fierul, dar un fier gros, care înfrumusețează mult coafura. Părul lung pînă la umeri și drept n-a ieșit din modă

Permanentul chimic, universal recunoscut, e de asemenea practic. Orice s-ar spune, nu strică părul ; dimpotrivă, el permite să nu ne mai punem seară de seară bigudiuri care „rod” firul.

Galina Aivazian

NU NEGLIJAȚI !

Cum stați cu memoria ?

Mulți se plîng că își pierd memoria, că încep să uite. Din păcate unii tratează acest fenomen cu resemnare : ee poți face... Ba da, se poate face cîte ceva, fiindcă înrăutățirea memoriei este o boală și, ca orice boală, are leac.

Ce putem face pentru a ne îmbunătăți memoria ? Înainte de toate să ne învățăm să citim, să ne concentrăm asupra esențialului, să nu îngăduim ca gînduri fugare să ne distragă de la o lectură corectă. Apoi trebuie să știm să ne folosim de dicționare, pentru a ne lămuri pe loc termenii necunoscuți.

Un mare rol în perceperea și asimilarea materialului îl au condițiile. Ne vine mai ușor să memorăm ceea ce citim sau studiem cînd nu e zgomot, cînd aparatul de radio sau de televiziune e închis, cînd în preajma noastră nu se poartă discuții care ne distrag. Iluminatul corect al locului unde lu-